

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

PRVI METRI TEKSTILA STKANI V LJUTOMERU

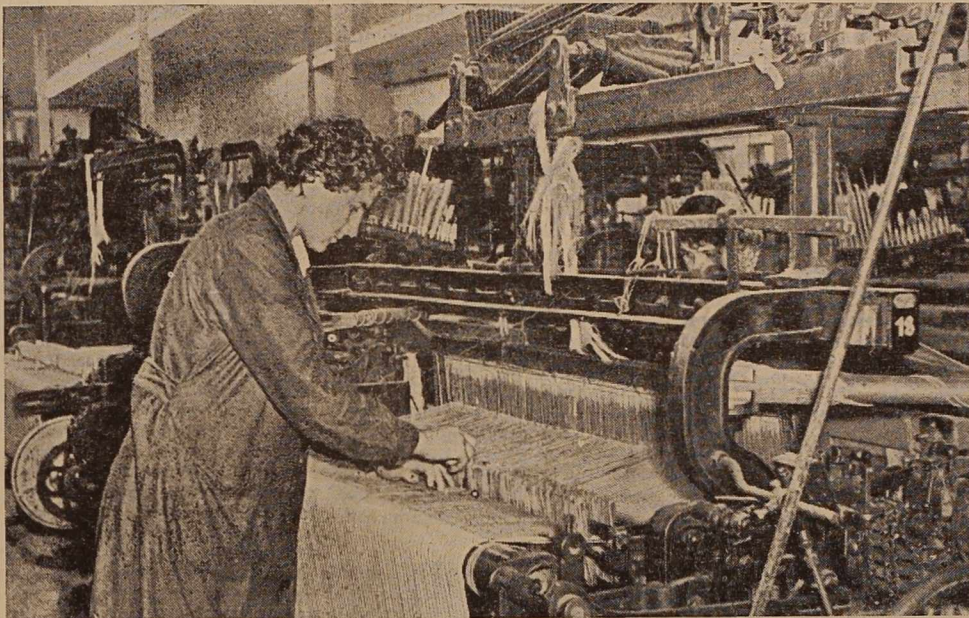
Obrat Mariborske tekstilne tovarne v Ljutomeru dobiva vsak dan popolnejšo obliko. Čeprav je še več ali manj podobnih gradbišč, v njem že od začetka meseca brnijo stroji. Seveda smo še v prvi hali. Razen manjših izjem delajo že na 52 statvah, v teh dneh pa bodo namestili še preostalih 18. Obrat ima že okrog 120 zaposlenih, med njimi je le 54 tkalk, medtem ko se jih približno toliko še priučuje, da bodo lahko, ko bo dograjen drugi del obrata, stopile za stroje.

Sedanje tkalke so obiskovale trimesečni tečaj v Mariboru. Zdaj se že erno sukajo okoli strojev in kontrolirajo, kajti vsaka najmanjša nepazljivost utesne povzroči precejšnjo škodo. Ni pa dovolj samo urnost, veliko več pomeni strokovnost. To že precej obvladajo. Za zdaj tkejo samo pet vrst blaga, med drugim tudi flanelrjuhe in belo platno, pozneje pa bodo tkali še razne vrste hlačevine.

Da ne bi delavci motili pri strojih, smo jih obiskali pri malici. Pogovor smo navezali s prvo skupino. Naj jih predstavimo: Vera in Jožica iz Logarovec ter Micka, Marta in Zvonka s Cvena. Vse, razen Micke, so bile poprej v glavnem zaposlene doma na posestvu. Želja po stalni zaposlitvi je bila velika. In kot nalašč je v kratkem času zrastle tovarna. Sprejeli so jih in šle so na prakso. Tri mesece je sicer precej, vendar ne bi

bil odveč še kakšen tečaj. Res. Stroji zahtevajo celega strokovnjaka. To pa tovarna namerava še organizirati in tako bodo za stroji kmalu izurjene tkalke.

Domov se vozijo s kolesi. Prav zato bi jim bržkone teknila topla malica ali vsaj kava. Tudi to imajo predvideno, toda začetnih težav je sedaj toliko, da res ne morejo rešiti vseh. Se bi se lahko razgovarjali, vendar so stroji znova zabrnili. Nasmejani obrazi so se porazgubili med stroji, prsti so zopet zdrseli po gostih vlaknih, na valje pa so se navijali novi metri blaga...

Več skrbi za uveljavljanje žena V DRUŽBENEM ŽIVLJENJU

V ponedeljek je Komisija za družbeno dejavnost žensk pri Okrajnem odboru SZDL razpravljala o programu dela te komisije, prireditvi ob Dnevu žena ter o vlogi kmetijskih proizvajalk v našem družbenem življenju.

Ob analizi dosedanjega dela je komisija ugotovljala, da bo v bodoče potrebno delo prenesti predvsem na občinske komisije, aktivne in sekcije krajevnih organizacij SZDL. Marsikje so namreč že raz-

mišljali o ustanovitvi sekcije žena, toda razvitost družbenega dela v mnogih krajih ne zagotavlja aktivnega dela take sekcije. Kjer je delo organizacije tako razvito, da bi taka sekcija lahko delala, so menile članice komisije, bi naj organizacije take sekcije imele, v splošnem bi pa naj žene delovale v ostalih sekcijah, ločeno pa ustanovljale svoje aktivne.

Kot ena izmed glavnih nalog komisije v bodoče bi pa naj bila skrb za čedalje večje uveljavljanje žena v našem družbenem življenju. Komisija je namreč ugotovljala, da žene še vedno nimajo tiste vloge v vsem javnem življenju, kot bi jo morale imeti. Tako se žene še vedno težko uveljavljajo v raznih organizacijah in so pri kandidiranju zapostavljene. Tudi pri volitvah odborov krajevnih organizacij SZDL je v nekaterih občinah bilo opaziti, da je število žena v odborih padlo, ne pa se povečalo, kot bi bilo potrebno.

Komisija je tudi razpravljala o skrbi, ki bi jo naj žene, pa tudi politični delavci in sploh organizacije imele za vprašanja družbenega standarda. Na posvetovanjih po občinah je treba razpravljati o teh vprašanjih, katerih rešitev bi naj zajel tudi perspektivni družbeni plan. Ker so na konferencah krajevnih organizacij SZDL marsikje govorili tudi o urejanju vrtecev

in drugih ustanov, za katere pa niso dovolj sredstev, so člani komisije menili, da bi naj vrteci in ostalo urejevali in ustanovljali predvsem v bližini večjih kmetijskih in podobnih obrati.

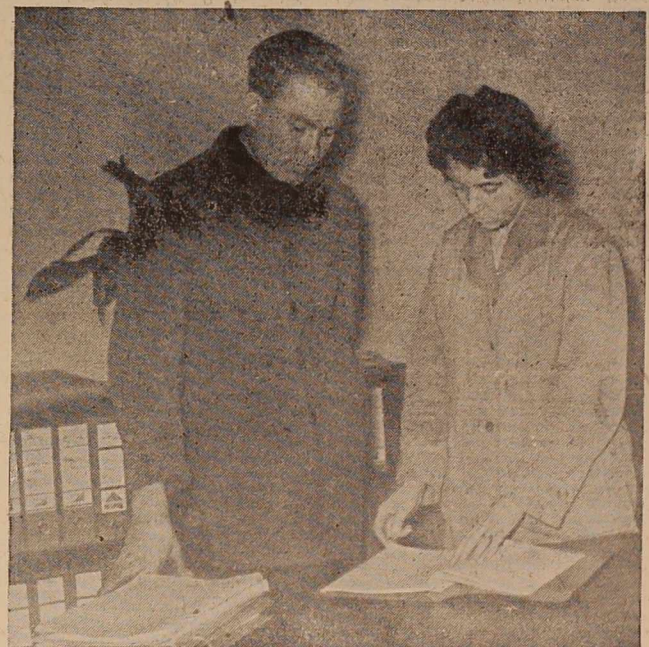
Za praznik žena — 8. marec bo pa komisija organizirala tudi posebno svečano akademijo v Murski Soboti, ki bo hkrati osrednja okrajna prireditev ob tem prazniku.

Pred pomembnim posvetovanjem o nagrajevanju po učinku dela

V soboto bo plenum okrajnega sindikalnega sveta na razširjeni seji, ki se je bodo udeležili tudi načelniki oddelkov za gospodarstvo ObLO, predsedniki obč. odb. SZDL in predstavniki kolektivov 19 večjih gospodarskih organizacij, razpravljati o gospodarjenju v gospodarskih organizacijah, razvoju nagrajevanja po učinku dela in o nekaterih problemih, ki so se pojavili v zadnjem času ob zaključkih bi-

lanc, ko ponekod nočejo sprostiti delitve osebnega dohodka v skladu z nagrajevanjem po učinku oziroma uspehom delovnega kolektiva. Poleg tega pa bo plenum še razpravljati o razvoju nagrajevanja v letu 1961 in glede tega začrtati tudi jasnejšo smer.

ljevanje sredstev za osebne dohodke. Dosedanje izkušnje pa kažejo, da se je osebni dohodek delavcev dvignil predvsem tam, kjer so imeli tak sistem nagrajevanja, ki je delavce vzpodbujal k večji delovni prizadevnosti. Zato pa je uvajanje sistema nagrajeva-

Širše razpravljanje o nagrajevanju po delu postaja iz dneva v dan bolj potrebno. V najbližji prihodnosti bo namreč odpadlo potrjevanje delitve čistega dohodka in razde-

nja po učinku dela toliko bolj važno in zahteva pozornost in skrb širše družbene skupnosti, posebno pa še sindikalnih organizacij.

ZDRUŽITEV PLINARNE IN HIDROMONTAŽE

Lendavska Plinarna se je združila z mariborsko Hidromontažo. Plinarna bo poslovala kot samostojen obrat Hidromontaže, v katerem bodo že letos predvidoma izdelali večje število pralnih strojev za potrebe servisov. V perspektivi pa bi naj izdelovala tudi sušilnike, likalnice in druge predmete. Obrat pa gradi novo dvorano, ki bo predvidoma že letos vseljiva.

VREMENSKA NAPOVED za čas od 19. do 29. jan.

Okrog 20. januarja sneg in padec temperature globoko pod ničlo, nato 2 do 4 dni lepo vreme s hudim mrazom, kasneje zopet snežne padavine in kaže tudi na snežne zamete.

Na sliki zgoraj — Iz obrata MTT v Ljutomeru
Desno — v radgonskem Avtomontu, pomenek med predsednikom DS in računovodkinjo — o nagrajevanju po učinku dela

Pionirji iz Puconec alžirskim otrokom

Pionirji 4. razr. osemletne šole iz Puconec so nam pred dnevi poslali naslednje pismo:

Zadnje čase vedno več slišimo o težkem življenju in bojih v Alžiriji. Posebno se nam smilijo otroci, ki morajo čutiti grozote vojne. Naš odred »Stefan Kuhar-Bojanc«, ki šteje 386 članov, je zato sklenil, da se pridruži akciji za pomoč alžirskim otrokom. Na pionirskem sestanku smo napovedali tekmovanje med razredi. Odprli smo svoje hranilnice in vsota zbranskega denarja je iz dneva v dan rastla. Razen tega smo obiskali delovne kolektive in vaščane, ki so ravno tako prispevali primerne deleže. Tako imamo zbranih že 30.000 dinarjev, akcija pa se še nadaljuje.

Denar smo zbrali z željo, da bi pomagali alžirskim otrokom, katerim želimo, da bi postali čimprej svobodni.

SEMINAR ZA VODSTVA KRAJEVNIH ORGANIZACIJ SZDL

Pred dnevi je bil v Murski Soboti tridnevni seminar za novoizvoljena vodstva krajevnih organizacij SZDL iz sobotške občine. Navzoči so na seminarju govorili o novih nalogah SZDL, razpravljali o statutu organizacije, se seznanili s predvidevanji novega

petletnega plana razvoja občine, poslušali številna predavanja o delavskem samoupravljanju, šolski reformi itd.

Udeleženci seminarja so pokazali veliko zanimanje za vsa predavanja in razgovore in izmenjali številne koristne izkušnje.

DELOVNE VNEME JIM NE MANJKA

Ob navzočnosti predstavnikov SZDL, ZK in ostalih družbenih organizacij ter društev, ki delujejo v vasi, so se v nedeljo na letnem zboru porazgovorili o svojem delu člani sekcije mladih zadrugnikov v Rakičanu. K uspehom so našli tudi pomanjkljivosti — za še boljše delovanje v prihodnosti.

To je vsekakor za pričakovati. Republiška nagrada, prejeta ob zaključku enoletne akcije pionirjev-zadrugnikov in mladih prirodoslovcev, jih k temu še bolj vzpodbuja, a tudi mladinska organizacija se je

v tem času utrdila, saj delujejo vse sekcije aktivna. Na letnem zboru so sprejeli obširen delovni program, ki zajema izobraževanje, kulturno-prosvetno delovanje in proizvodne naloge. Še nadalje bodo obdelo-

vali hektar zemlje, zimske dneve pa izkoristili za kmetijska predavanja. V kolikor se bo prijavilo dovolj mladih za kmetijsko-gospodarsko šolo, jo bodo ustanovili še v teh dneh. Letos predvidevajo tudi nekaj poučnih izletov, obiske raznih kolektivov in kmetijskih posestev. Če bo le na razpolago dovolj sredstev, nameravajo obiskati tudi večje gospodarske

prireditve, kot sta zagrebški ali novosadski sejem.

Skratka — načrtov dovolj, na vseh področjih, tudi na kulturno-prosvetnem, kjer predvidevajo več gostovanj tudi v sosednjih vaseh. Spomladi nameravajo izvesti tudi tekmovanje koscev. In kar je najvažnejše: kaže, da jim tudi dobre volje in delovne vneme ne manjka.

VEČJA MLEČNOST IN PRIRASTEK PLOD SELEKCIJE IN NAGRAJEVANJA

Na Vinogradniškem gospodarstvu v Ljutomeru so v minulem letu zgradili številne živinorejske objekte. Tako je zrastle blizu Ljutomera novo prašičerejsko središče, kjer imajo v dveh svinjakihi 150 švedskih plemenskih svinj, v dveh pa pitajo tisoč bekonov. Vzporedno so zgradili dva odprta goveja hleva v Veržeju in

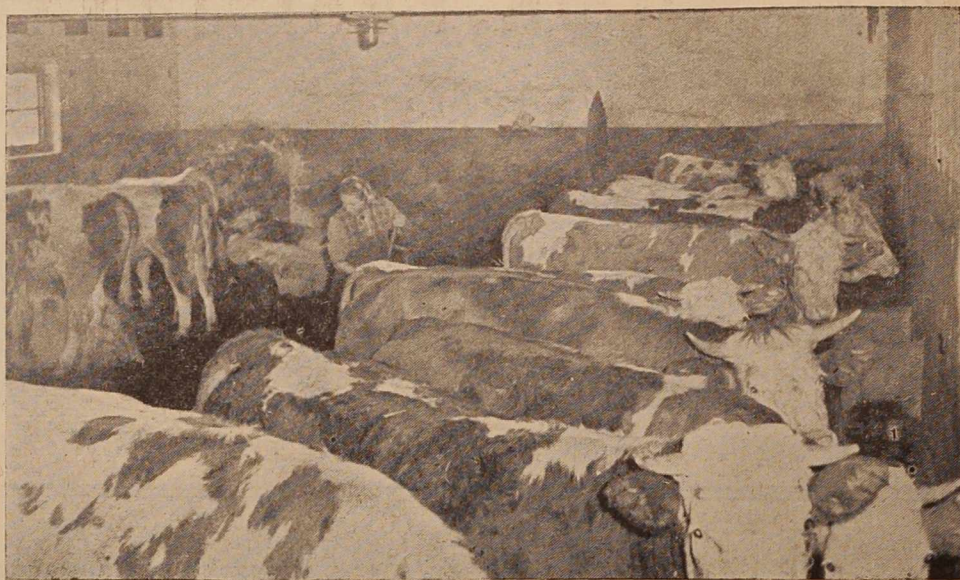
pa je čutili prizadevanje zaposlenih. Ti imajo sedaj do dela popolnoma drugačen odnos. Ko smo se razgovarjali z nekaterimi, se nam je zdelo, da govore o lastni živini, in si z zadovoljstvom manejo roke, če so golide polne in če tehtnica dobro pokaže.

Jože Balažic je eden najboljših živinorejcev na VG Ljutomer. Z ženo oskrbuje v obratu na Podgradju 35 molznic. Z uspehi in zaslužkom je sedaj očitno zadovoljen: »Prejsem imel le kakih 12.000 din mesečne plače po uvedbi novega načina nagrajevanja pa segajo mesečni prejemki tudi preko 18.000 dinarjev.« Ko smo se z njim zanimali, koliko ur ga to delo povprečno zaposli, se je kratko odrezal: »Nič več kot osem, ta čas pa bi se dal še skrajšati.« Kljub temu pa še nad mlečnostjo ni zadovoljen: »Mora se povečati še za nekaj sto litrov.« S tem pa se bodo povečali tudi njegovi prejemki.

Skoro enako sta se pohvalila Franciška in Irena Smodiš, ki oskrbujeta 35 molznic v obratu na Moti, kakor tudi ostali. Štefana Rečka smo srečali, ko je krmil bekone v novih hlevih v Ljutomeru. Kar 500 jih ima! Treba jih je nahraniti in napraviti še marsikaj drugega, vendar delo opravi v nič več ko osmih urah. Pripovedoval nam je, da je nagrajen po prirastku ter lahko

že v naprej izračuna, kakšni bodo v katerem mesecu njegovi prejemki. Pa ni razočaran! V minulih mesecih je po novem načinu nagrajevanja prejemal mesečno povprečno 20.000 dinarjev. Tudi Grnjak, ki z ženo oskrbuje v hlevih na Moti 41 glav mladega goveda, se ni pritožil zoper tak način nagrajevanja. Kot nam je povedal, je tudi on plačan po prirastku. Ta se giblje v povprečju okrog enega kilograma. Računa pa, da se bo v poletnih in spomladanskih mesecih še povečal.

Tudi na ostalih obratih VG Ljutomer nagrajujejo po učinku.

Vinogradniško gospodarstvo Ljutomer - Grnjakova pri živini

Letna občinska mladinska konferenca v Ljutomeru

PREDVSEM UTRDITEV AKTIVOV

Minulo nedeljo je bila v Ljutomeru letna občinska mladinska konferenca, kateri je prisostvovalo 60 delegatov, med gosti pa sekretar OK ZKS Ivan Ros ter sekretar Obč. komiteja ZKS Ljutomer Stefan Tompa. Po poročilih, ki sta jih podala predsednik in sekretar občinskega komiteja LMS, so navzoči plodno razpravljali.

V poročilu so ugotavljali, da delo mladinskih aktivov v minulem letu ni bilo plodno. To pa deloma zaradi premajhne samoiniciative aktivov, ki so, razen nekaj izjem, čakali le na smernice komiteja, deloma pa

tudi zaradi pomanjkljivega dela komiteja. To je v neki meri razumljivo. Komite nima namreč niti svojih prostorov, stalnega uslužbenca, dostikrat pa nimajo niti prevoza. Kljub temu pa so aktivisti še kar dobro delali. V minulem letu so ustanovili debatne klube v Stari novi vasi in na Razkrižju; v več krajih, kakor v Logarovcih in na Stari cesti pa so uredili športna igrišča, vse

bolj pa se zanimajo za izobraževalno dejavnost, posebno pa še za mladinsko politično šolo. Ta bo v Ljutomeru v kratkem začela s poukom. Na mladinskih akcijah je sodelovalo 74 mladincev in mladink, vendar pa so predvidevali večjo udeležbo.

Ko so poročali o kulturno-prosvetnem delu mladine, so ugotovili, da je ta med mladino še pomanjkljiva. Tega je krivo zlasti množično odhajanje mladine iz vasi v mesta, na vseh pa nimajo povesod prosvetnih društev. V minulem letu pa se je zmanj-

šalo tudi število aktivov od 23 na 18.

V poročilih in razpravi pa so se znova zavzeli za ustanovitev mladinskih aktivov povesod, kjer jih še ni, za formiranje novih komisij pri občinskem komiteju ter za organiziranje seminarja za mladinska vodstva. Na seminarju naj bi mladinska vodstva do potankosti seznanili z njihovimi nalogami. Govorili pa so tudi o pripravah na proslavo 20-letnice ljudske revolucije ter o potrebi po tesnejši povezavi s Prleškim študentskim klubom.

erega na Moti. V Veržeju bodo letos zgradili še pet odprtih govejih hlevov. V vsakem bo prostora za 200 glav mlade goveje živine. Gradili bodo še nekatere nove objekte. Zlasti bodo razširili zasnovana središča v Veržeju, Ljutomeru in na Moti, kjer je zagotovljena tudi potrebna krma, saj imajo na teh področjih večino zemlje že arondirane.

Na gospodarstvu se dobro zavedajo, da ne predstavlja uspeha samo število živine, ampak mlečnost, oziroma prirastek. Prav zaradi tega so s povečanjem stalaža živine v minulem letu uvedli spodbudnejše oblike nagrajevanja delavcev, ki oskrbujejo živino. Niso zadeli v prazno: mlečnost se neopnešno povečuje, pa tudi dnevni prirastek je večji. Mlečnost se sedaj giblje že od 2800 do 4100 litrov letno. Z zaostrenostjo selekcijo in z izpopolnjenim načinom krmljenja bi radi do konca leta dosegli minimalno mlečnost 3100 litrov mleka, povprečje pa naj bi bilo mnogo večje. Prirastek se je prav tako znatno povečal. Pri mladem plemenskem govedu se giblje okrog 0,54 kg, pri pitancih pa od 1 kilograma do 1,30, medtem ko je bilo prejšnje povprečje le okrog 1 kilogram.

Prirastek in mlečnost sta se torej povečala. Pri vsem tem

Obiskovalci gospodinske razstave v Šalovcih so kazali veliko zanimanje do razstavljenih jedil

Velika gospodinska razstava v Šalovcih

V dvorani združnega doma v Šalovcih je bilo zadnjih štirinajst dni posebno živahno. Sekcija žena-zadružnic je namreč organizirala za žene in dekleta gospodinski tečaj. Obiskovalo ga je kar 35 tečajnic. Čeprav zahteva program teča-

ja najmanj 20 dni, so ga opravile kar v štirinajstih dneh. Seveda so čisto delale tudi ponoči. Pod strokovnim vodstvom Irene Ferčakove iz Zavoda za napredek gospodinjstva iz Murske Sobotice so se naučile pripravljati najrazličnejša jedila.

Pri sestavi jedil pa niso strelele samo za tem, da so jedila hitro in pravilno pripravljena, ampak so se ozirale tudi na ceno. V nedeljo so priredile

le bogato razstavo, na kateri so razstavile 90 vrst raznih pripravljanih jedil, zlasti veliko je bilo raznih peciv, pripravljanih na najrazličnejše načine. Udeležba na razstavi je bila velika in so domala vsa razstavljena jedila prodale. Izkupek so namenile za kritje stroškov tečaja in za razne ekskurzije. Že prihodnji teden nameravajo obiskati nekatera industrijska podjetja prehranebene stroke ter Zavod za na-

predek gospodinjstva v Murski Soboti, kjer jih bodo seznanili z uporabo sodobnih strojev v gospodinjstvu. Obiskale pa bodo tudi novi zdravstveni dom, kjer bodo nato poslušale zdravstveno predavanje.

Izvedeli smo, da bodo s tečaji še nadaljevale. Čim se bo pojavilo prvo sadje, bodo organizirale tečaj za vkuhanje. Tudi za tega se mlade gospodinjce zelo zanimajo.

pa so kritizirali delo aktivov v Lendavi. V minulem letu so imeli mladinski aktivni razna mladinska predavanja, največ iz kmetijstva. Te bodo, kakor so omenili v poročilu, priredili tudi letos. Razen tega pa bo v februarju začela v Lendavi s poukom večerna politična šola. Zanj imajo zbranih že nad 30 prijav. V razpravi so opozorili naj novi komite smeje voditi delo, da se ne bi zgodilo kakor lani, ko je od 24-članskega komiteja delalo le še pet članov.

V razpravi so se delegati zavzemali zlasti za zboljšanje delovnih pogojev mladine v podjetjih in na vasi. Iz razprav pa je bilo čutili, da se je mladina zlasti odlikovala na kulturno-prosvetnem področju. Dobro je sodelovala pri mladinskih in vaških akcijah. Iz poročila in razprav na mladinski konferenci v Beltincih se je dalo razbrati, da še nekateri mladinski aktivisti nimajo primernih prostorov za svoje delavnosti. Ponekod, kakor na primer v Lipovcih, Melincih in Crenovcih pa ima mlada premalo razumevanja pri vaških društvih, posebno še pri mladini. Poudarili so, da se je mladina do vseh dejavnosti pri organiziranju iger in veseljih vedno bolj odprla. Vsebinsko programov takih prireditev.

Kar zadeva izobraževalno dejavnost, so sicer na dobri poti. Lani so imeli po aktivih 8 kmetijskih in političnih predavanj. Te imajo predvidena tudi letos. Razen tega pa precej mladine iz vseh aktivov obiskuje večerno mladinsko politično šolo. Ta ima v programu 20 obsevnih predavanj.

Na konferenci so tudi poudarili, da je treba idejno vzgojno delo prilagoditi ravni članov. Zavzeli so se za ustanovitev mladinskega aktivov v Pletistvu, Komisijo za kulturno in zabavno življenje pa so zadovoljili za popestritev in zboljšanje kvalitete kulturnih prireditev.

Vlomilci prijeti!

V prejšnjem tednu, v noči med sredo in četrtkom, so neznani vlomilci vdrl v trgovino »Borovo« v Murski Soboti in odnesli 200 tisoč dinarjev gotovine iz blagajne ter razno blago - čevlje, nogavice in druge predmete. V vrednosti 100 tisoč dinarjev. Storiči so v trgovino kaj lahko prišli, saj je bil vhod v prodajalno s hodnika slabo zavarovan. Večanka na vrata je bila tako slaba, da so jo vlomilci brez težav odprli kar z nočem. Tudi vlom v ročno blagajno jim ni delal težav. Denar v blagajni ni bil sortiran, oziroma oмотan, kakor je najprej zatrla blagajničarka prodajalca, kar je dalo slutiti, da je tatvino naredil nekdo med zaposlenimi v trgovini.

V kasnejših raziskavah pa so ugotovili, da so v prodajalno vlomili: Ladislav Horvat, nezaposlen, roj. 1938. leta, iz Murske Sobotice, Alojz Kurbus, po poklicu pek, vendar brez zaposlitve, roj. 1941 in Vladimir Gal, delavec, roj. 1935. leta. Vsi trije so krivdo priznali. Po končani tatvini so si plen razdelili. Ladislav Horvat je ukradel no blago takoj skril v slamo in seno, nad nekim hlevom, Alojz Kurbus in Vladimir Gal pa sta še isto noč odšla v Selo na Gorickem, kjer sta denar spravila pri nekem sorodniku, ostale predmete pa pri sosedu. Vsi trije vlomilci čakajo za zapahi na zaslužen kaznen.

ŠE IZ ŠALOVEC

Volivci iz Šalovec, Hodoša in Dolence so pred tedni začeli pripravljati zemljo za izdelavo opeke, ki jo bodo rabili za dograditev šole v Šalovcih. Zbrali so tudi že precej drv. Tako bodo verjetno že letos dogradili nekaj razredov in uredili v Šalovcih popolno osemletno šolo. Višje oddelke bodo obiskovali tudi otroci iz Hodoša in Dolence. Dela vodi poseben iniciativni odbor.

Gasilsko društvo v Šalovcih je imelo v soboto zvečer letni občni zbor. Ugotovili so, da je bila disciplina v minulem letu nekoliko pomanjkljiva, pa tudi kadrovske so društvo bolj šibke. Med drugim so sklenili, da bodo poslali dva člana na podčastniške tečaje, več mladih članov na bo obiskovalo mladinsko politično šolo. Pohvalili pa so aktivnost gasilcev na raznih proslavah in požarih.

Trgovsko podjetje »Goričanka« je pred kratkim adaptiralo trgovski lokal v Dolencih ter s tem povečalo prostore za 30 kvadratnih metrov. Pripravljajo se tudi na

gradnjo trgovskega lokala v Petrovcih, ki jo nameravajo začeti že letos. Enako gradnjo predvidevajo tudi v Cepincih. V ta namen imajo predvidenih nekaj lastnih sredstev.

Upravni odbor kmetijske zadruge v Šalovcih je pred kratkim razpravljal o planu investicij v prihodnjih petih letih. Izdelal so predlog, v katerem je med drugim predvidena gradnja pitališča za 500 bekonov in dvostanovanjske hiše za zaposlene, ureditev posnelnice za mleko ter obnova 70 hektarov sadovnjakov. Predvidma bodo izsušili domala vse zamrznjene površine ter z naenajmanjem zmile povečali zadrno ekonomijo za 200 hektarov, predvsem na območju Hodoša in Kriplivnika. Zgradili pa naj bi tudi silos z zmogljivostjo 5000 kubičnih metrov ter koruzniak za 10 ton koruze. Skupna vrednost investicij bo znašala predvidoma 120 milijonov dinarjev. V ta namen bo druga imela že precej lastnih sredstev.

-ko

V Babincih potrebna dvorana

Gasilsko društvo v Babincih je imelo minulo soboto letni občni zbor. V preteklem letu so bili babinski gasilci precej delavni, čeprav so na zboru odkrili tudi pomanjkljivosti, ki jih bodo skušali čimprej odpraviti. Na zboru pa so ugotavljali, da jim manjka predvsem prostorov za sestanke in prireditve.

Sredi vasi stoji zapuščena kovačnica, katero nameravajo s prostovoljnim delom preurediti v dvorano. Takšna dvorana bi bila za vso vas velikega pomena, saj se morajo vaške organizacije zbirati na sestankih v gostilni. V preteklem letu so imeli tudi prireditev na prostem, v okviru proslave ob odkritju spominske plošče nadrobnemu heroju »Jošku Berde-

nu«. Dobiček od te prireditve so namenili za ureditev dvorane.

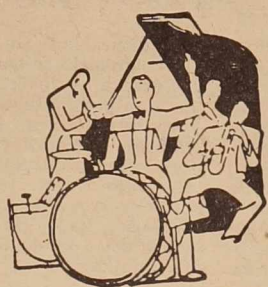
C. A.

IZOBRAŽEVANJE DELAVCEV NA VG LJUTOMER

Na Vinogradniškem gospodarstvu v Ljutomeru so pred kratkim ustanovili center za izobraževanje na delovnem mestu. Center bo v kratkem

začel z izobraževanjem zaposlenih delavcev v vseh panogah, posebno še v živinoreji. Tako se bodo lahko usposabljali za višje kvalifikacije.

Nikar ne pozabite!

VII. tradicionalni akademski ples

11. februarja 1961 bo v vseh prostorih hotela »Zvezda« v Murski Soboti

PREDSEDNIK PAKISTANA

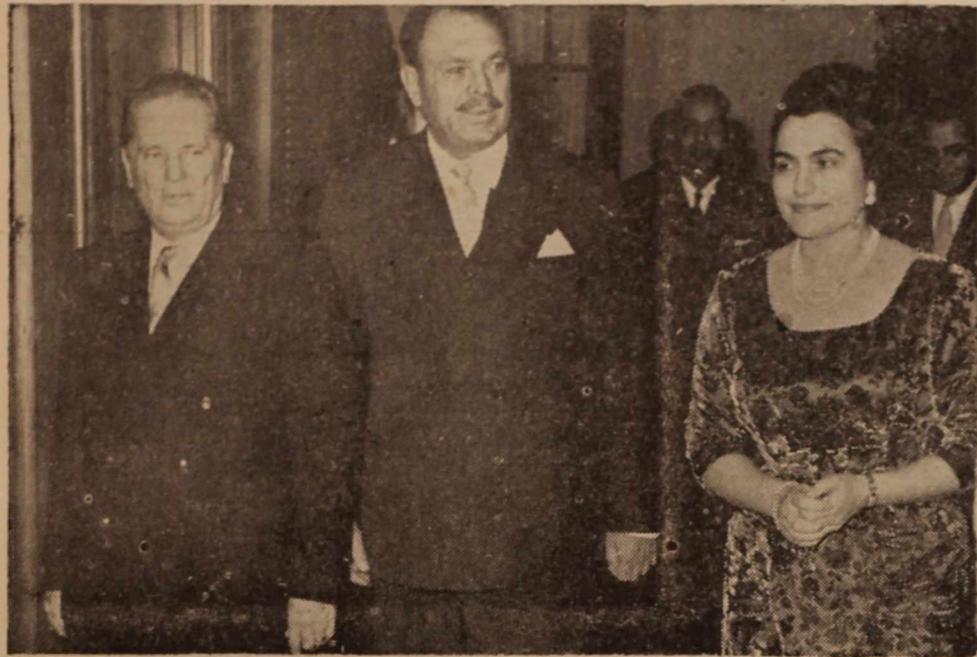
V petek je prispel na uradni obisk v Jugoslavijo pakistanski predsednik Mohamed Ajub Kan na povabilo predsednika Tita. Med obiskom, ki ga je zaključil v nedeljo zvečer, sta z jugoslovanskim predsednikom zamenjala nazore o dvostranskem sodelovanju in nekaterih mednarodnih vprašanjih.

Na razgovorih sta oba državnika dosegla precejšnjo stopnjo podobnosti v stališčih do raznih vprašanj. Kar

ma po vojni lepo razvijali. Obstajajo tudi interesi, da bi razširili predvsem gospodarsko sodelovanje, prav tako sode-

di zanimala za pakistanski petletni načrt in bo skušala dati nove kredite, ko bo prvi izčrpan.

Drugi del poročila govori o možnostih konstruktivnega sodelovanja med državami z različnimi družbenimi sistemi ali drugačnimi nazori, o mednarodnih vprašanjih, o boju za mir in mednarodno varnost, o

Predsednik Tito s soprogo in visokim pakistanskim gostom

zadeva splošne interese za mir v svetu in miroljubno rešitev mednarodnih problemov, so nazori v bistvu isti. Uradno poročilo ugotavlja, da so se odnosi med obema država-

vanje na znanstveno-tehničnem in kulturnem področju. Dosegli so sporazume o pošiljkanju investicijske opreme Pakistanu v znesku 10 milijonov dolarjev. Jugoslavija se bo tu-

njnosti emancipiranja vseh neodvisnih narodov in dežel, o škodljivosti oboroževalne dirke in o odločni pomoči gospodarsko slabo razvitim deže-

JUGOSLOVANSKI GOST

lam kakor tudi o veliki vlogi OZN.

Program obiska visokega gosta so skrajšali za dva dni glede na njegovo lažjo bolezen. Predsednik LO Beograda mu je izročil zlato spominsko plaketo mesta Beograda. V nedeljo zvečer je predsednik Ajub Kan priredil v svoji rezidenčni na Dedinju na čast predsednika Tita svečano večerjo. Ko je predsednik Tito odgovarjal v razgovoru s pakistanskimi novinarji na številna vprašanja, je med drugim dejal, da je bilo zanj posebno pomembno, da je prejel od pakistanskega predsednika informacije o položaju v tem delu sveta. Menila sta se o možnostih dvostranskega sodelovanja in izrazila zaskrbljenost v zvezi z mednarodnim položajem. Sami razgovori pa so potekali v prijateljskem ozračju. Pokazali so tudi precejšnjo podobnost pogledov na splošni mednarodni položaj.

Jugoslovansko - sudanski razgovori

Kartum - Jugoslovanska gospodarska delegacija, ki jo vodi član ZIS Sergej Kraigher, se je po ogledu nekaterih sudanskih mest vrnila v Kartum, kjer je nadaljevala jugoslovansko-sudanske razgovore. Sudanski tisk obširno poroča o obisku in razgovorih.

ZA PRIZNANJE LR KITAJSKE
New York - Skupina ameriških znanstvenikov, prosvetnih delavcev in poslovnih ljudi je na sestanku v mestu Harriman sprejela priporočilo ameriški vladi, naj prizna LR Kitajsko. Več predstavnikov je tudi zahtevalo, naj ZDA uredi s Pekingom diplomatske stike.

TUDI NACIONALNO VPRAŠANJE

Belgijska socialistična stranka in socialistični sindikati so izročili kralju Baudouinu posebni načrt šestih točk, s katerim naj bi rešili sedanje stavkovno gibanje in nacionalno vprašanje v širšem smislu besede. Sindikalno gibanje naj bi imelo v prihodnje večjo vlogo pri reševanju socialnih vprašanj. Premogovno industrijo naj bi delno podprali. Izdelali naj bi posebni »nacionalni načrt gospodarske ekspanzije, ki bi temeljil na regionalnih potrebah.« S tem bi uskladili interese Valonije, francosko govorečega južnega dela države, kjer prevladujejo socialisti, in Flandrije, severnega dela države, kjer so v večini pripadniki katoliške stranke.

Uredili naj bi državno nadzorstvo nad trusti, bankami in zavarovalnimi družbami, ustanovili nacionalno družbo za investiranje in revidirali davčni sistem.

Ta načrt predstavlja alternativo vladnemu programu varčevanja, s katerim so predvsem prizadeli malega človeka. Vlada premiera Eyskensa je navzlic temu ta zakon postavila pred skupščino, ki ga je tudi sprejela. Tako je šla, navzlic nasprotovanju socialistične sredine in levice, mimo zahtev stavkajočih. Te dni ga bo potrdil tudi senat, saj ima premier v njem absolutno večino.

In vendar sindikalna levica izjavlja, da bo šla do konca. V zgoraj omenjenem načrtu so posebno pomembne one točke, ki segajo že v povsem ožje nacionalno življenje. Valonci se pritožujejo, da je belgijski ka-

PREMIER EYSKENS - treba bo pomisliti na širšo prihodnost Belgije

Kakšna je sploh lahko bodočnost francosko govorečih Belgičev v belgijski skupnosti? - se vprašujejo. To je hkrati tudi zahteva po federaciji, ki bi spet uvedla dejansko enakopravnost. Slednjič živita v deželi dva naroda z različno kulturo in svojimi lastnimi težnjami. Poleg zahtev izključno gospodarske in socialne ravne gre pri vsej zadevi torej tudi za nacionalno vprašanje. Zato tudi ne gre samo za navadno stavko.

NOVI VIDIKI

Razvoj dogodkov v Kongu še vedno polni stolpce svetovnega tiska. Pri tem ne gre toliko za kakršnekoli senzacionalne vesti, temveč za nove pojave, ki govorijo o vse večjem vplivu osrednje kongoške vlade. Kako je samo mogočno odjeknila v Kongu in v svetu novica, da se je uprla garnizija v mestu Thysville, kjer je zaprt premier Lumumba! Sam predsednik Kasavubu in polkovnik Mobutu sta morala z letalom odpotovati na kraj dogodkov, da bi pomirila nezadovoljne vojake. Sedaj uradno trdi, da so vojaki negodovali zaradi tega, ker niso prejeli ob pravem času - plač.

Toda resnica je po vsem sodeč drugačna. Oblasti, naklonjene premieru Lumumbi, so se krepko ustale v provinci Oriente, Kivu in v severnih predelih Katange, kjer so politični prvaki plemena Baluba celo oklicali novo provinco Luabala. Sirijo se celo govorice,

da bo del vojske pod poveljstvom generala Lundule krenil proti samemu Leopoldvillu. Seveda so te pretirane, toda že sama namigovanja o takih ali podobnih možnostih vlijevali strah Mobutujevimi komisarjem.

Nič čudnega ni, če skušajo predsednik Kasavubu, polkovnik Mobutu in načelnik sveta komisarjev Bomboko, sedaj obtožiti čete OZN in misijo Združenih narodov, da so krivi za tak razvoj. Tega, da so Mobutujeve čete pred nedavnim poizkušale udar proti glavnemu mestu province Kivu z ozemlja Ruanda-Urundi, ki je pod belgijskim skrbništvom, pred očmi »neutrnih« enot OZN in da so poprej aretirale in zaprle premiera Lumumba in nekaj članov vlade ter parlamenta, spet ob navzočnosti »neutrnih« enot OZN, nihče ne omenja!

Javna tajnost je, da mislija OZN in poveljstvo v bistvu

podpirata sedanje uzurpatorske oblasti v Leopoldvillu. Če je posebni odposlanec glavnega tajnika Hammarskjolda, indijski veleposlanik Dajal, v svojem poročilu ocenil položaj kolikor toliko objektivno (Indija sicer uradno podpira Kasavuba in s tem tudi sistem Mobutujevih komisarjev), pomeni že to udarec »ugledu« leopoldvillskih uradnih krogov. Tako so te dni zahtevali, naj glavni tajnik Dajala odpokliče. Neuradno so v krogih OZN v New Yorku opozorili na resnico, da mislija OZN v Kongu rada zapira oči, kadar gre za določene ukrepe Kasavubujevih pristašev, medtem ko ravna do pristašev premiera Lumumbe bolj »uradno« in jim v bistvu ne nudi nobene podpore. Katanski premier Combe očita silam OZN, da so dovolile, da je prolumumbin general Lundula zavzel severno Katango, te pa se branijo (!), da je svoj čas

NEZADOVOLJNI VOJAKI - Mobutujevi vojaki se zadnje čase pogosto upirajo. Uradno pravijo, da zaradi netočne prejemanja plač. Kaže, da jih tudi vznemirja vse močnejše utrjevanje oblasti premieru Lumumbi zvestih politikov in vojske.

sam zahteval, naj mejo med provincama Kivu in Katango čuvajo samo orožniki Combeja. S temi pa so vojaki Stanleyville vlade, ki jo namesto ujetega Lumumbe vodi njegov minister Gizenga, hitro opravičili.

Morda bodo »obtožbe« Kasavubuja in vse močnejši vpliv pristašev osrednje kongoške vlade pospešile razvoj v Kongu v oni smeri, v kateri je edino mogoče najti rešitev - k zmagi resnično nacionalnih sil.

OD TEDNA DO TEDNA

KARAMANLIS OBIŠČE LONDON

Atene - Grški ministrski predsednik Karamanlis in zunanji minister Averof bosta od 13. do 15. februarja na uradnem obisku v Veliki Britaniji. Po mnenju londonskih krogov je na ta obisk treba gledati sedaj, ko je ciprski problem rešen, kot srečanje, ki naj znova uredi pristno grško-britansko sodelovanje.

ZACASNA ALŽIRSKA VLADA ZA POGAJANJA

Tunis - Zacasna alžirska vlada je sporočila, da je pripravljena prijeti pogajanja s francosko vlado, vendar pod pogojem »svobodnega posvetovanja z alžirskim narodom«. Alžirski problem je že prišel do stopnje, ko je mogoče razrešiti njegovo miroljubno rešitev. Vendar to možnost utegne kompromitirati francoski poizkus, da bi Alžiru vsilili status, kakršnega ljudstvo ne želi.

NEPOPOLNA IZJAVA

Varšava - Kanceler Adenauer je na seji krščansko-demokratske frakcije dejal, da bi bilo zblizanje s Poljsko dobra stvar. Poljski tisk v zvezi s tem piše, da je izjava »netočna« formulirana in meglena. Samo izjavo pa je še bolj oslabil podkanceler Erhardt, ko je dejal, da kancelij ni upošteval nobenega konkretnega predloga. Sodbi, da je zahodno-nemški vladni predsednik to izjavil samo zaradi »okrepljenega pritiska svetovne javnosti na politiko Bonna do Poljske«.

IZGUBLJENI DOLARJI

AMERIŠKA VOJASKA POMOČ NEKATERIM AZIJSKIM DEZELAM □ ZANIMIVE UGOTOVITVE »US NEWS AND REPORT« □ DOGODKI V SEVERNI KOREJI, NA FORMOZI, V JUŽNEM VIETNAMU IN LAOSU

Današnji čas v mednarodnih odnosih ne izpolnjuje samo ozračje hladne vojne, temveč njene posledice ter zavesten, aktiven odpor hladni vojni na najširši fronti povsod po svetu. Poleg teh jasnih in vidnih pojavov pridejo od časa do časa na dan tudi drugi, ki po svojem načelnem pomenu čestokrat prekašajo trenutke, zaradi katerih so nastali. Gre za stvari, ki v bistvu ne sodijo v manifestacije hladne vojne, niti ne na področje zavestnega in aktivnega nasprotovanja hladni vojni ali njenim posledicam, ki pa so vendarle povezane tako z enim kakor drugim.

Eden vidikov obširnega procesa azijskih narodov za osamosvojitvev je v povojnem času močna težnja po ugotovitvi neodvisnosti na vseh področjih: političnem, gospodarskem in celo vojaškem. Ta zakonita težnja pa je pripeljala do povsem negativnega pojava. Že dalj časa jo izkoriščajo protagonisti hladne vojne, nosilci blokovskih nazorov in praktično politične tekme. Pri tem jim seveda ne gre za utrjevanje neodvisnosti teh narodov, temveč za to, da bi jih izkoristili kot lutke v igri, ki ni njihova, ki pa utegne postati usodna zanje, za druge, pa tudi za ves svet. V današnjem razvoju omenimo, da najdemo primere, ko izvajajo nasilje nad ljudstvom, mu vsiljujejo raz-

delitev dežele in tako ustvarjajo umetne države.

Ameriški politični magazin »US News and Report« je v eni svojih zadnjih števil opozoril na nekatere zanimivosti v ameriški politiki v Aziji v zadnjih desetih letih. V mislih ima finansiranje oboroženih sil nekaterih azijskih dežel. Ko navaja podatke, med drugim omenja, da so ZDA porabile 10 milijard dolarjev za ustanovitve, oziroma vzdrževanje oboroženih sil v Južni Koreji, na Formozi, v Pakistanu, v Tajski, v Južnem Vietnamu, v Laosu, na Filipinih in v Kambodži. In kaj so ZDA dobile za ta svoj finančni napor, se sprašuje časnik.

Po informacijah, ki jih ima časnik na razpolago, bi Wa-

shington ne mogel biti zadovoljen, posebno če upoštevamo smotre, za katere je na-

Enote laoske armade, ki so jo oborožili z ameriškim denarjem in ameriško opremo

menil omenjeni denar. Južna Koreja je na primer dobila poldrugo milijardo in opre-

la vojsko več kot 600.000 mož, vendar dandanes ne predstavlja vojaškega instrumenta, ka-

log je dokaj jasen: višji častniki južnokorejske vojske so se ogreli za korupcijo in se praktično vmešavajo v politiko, kar se močno odraža v morali in splošni vojaški pripravljenosti.

Formoza je s pomočjo ZDA opremila novo vojsko, kar je oni kader, ki je z generalisimom Čang Kaj Šekom pobegnil s celinske Kitajske po zmagi revolucije, postal prestopar vojaško službo. Vendar je veliko vprašanje politična lojalnost in s tem v zvezi tudi vojaške vrednote teh novih čet, ki so jih znovačili na sami Formozi. Nekateri resni pojavi med formoskim prebivalstvom že nekako potrjujejo ameriško zaskrbljenost v tem smislu.

V Južni Vietnam je odšlo več kot pol milijarde dolarjev za oborožene sile, ki štejejo 500.000 mož. Položaj tu ni nič boljši. Tudi tu se častniški kader bolj ukvarja z aktivno politiko kakor z nalogami vojaške vzgoje. V Tajski so po pisarju omenjenega časnika vložili 325 milijonov dolarjev, toda tudi tu je moral v vojski sumljive narave. Višji častniški kader uporablja svojo avtoriteto v povsem nevojniški pose. Ta vojska se raje ukvarja z industrijo

in s poslovnim življenjem. O Laosu ne kaže govoriti. Samo za laosko vojsko so porabili 85 milijonov dolarjev, za celotne laoske potrebe pa v zadnjih šestih letih 300 milijonov dolarjev. V primeru Kambodže se časniki pritožujejo, ali ne gre dežela vse bolj v levo, v zvezi s Pakistanom pa, ali niso z vojaško pomočjo skušali nekako pritiskati na Indijo itd. Skratka: s stališča ozkih blokovskih interesov govorijo gornji podatki o tem, da zahodni blok izgublja pozicije, četudi še zdaleč niso popolni.

Toda ono, kar je pri tem najzanimivejšega, časopis ne omenja. Četudi naletimo še na druge značilnosti, imajo vsi ti primeri skupno specifično potezo: kažejo namreč, da je vsiljevanje določenih smotrov in usmeritev oboroženim »slam« določenih narodov na ta ali oni način demoraliziral vojaške sile in zmanjšal njihovo učinkovitost. Če bi bili ti primeri drugačni, če bi šlo za resnične nacionalne interese, bi ti narodi našli pot in način, kako ohraniti moralno in učinkovitost.

Kot polov pa vse to brez dvoma predstavlja svojevratno negiranje hladne vojne.

Radiotelevizija - Ljubljana

od 22. do 28. jan.

NEDELJA

8.00 Mladinska radijska igra - Niko Kmet: Bajka o Jazumu; 8.50 Drobne skladbe velikih mojstrov; 9.00 Matineja za zabavo; 9.45 Cimarosa - Malipiero: Cimarosiana; 10.00 Se pomnite, tovariši... Polde Stukelj: Po potih llove gore; 10.30 Poje Slovenski oktet; 10.45 Z zabavno glasbo v novi teden; 11.30 Silvo Matelič: V našem zimskem turističnem središču - ki to še ni; 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - I.; 13.30 Za našo vas; 13.45 Koncert pri vas doma; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II.; 15.30 Po Madžarski z orkestrom Benedict Silbermann; 16.00 Humoreska tega tedna - Willi Wegner: Reklama; 16.20 Melodije za vas; 17.10 Peli so jih mati moja... (Slovenske narodne pesmi); 17.30 Radijska igra - Johannes Hendrich: Lela in nameni gospe Pozzi; 18.24 Majhni zabavni ansambli; 19.45 Trio Slavka Avsenika; 20.05 Izberite melodijo tedna! 20.50 Zabavni orkester RTV Ljubljana; 21.00 Obisk pri skladatelju Blažu Arničju; 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku; 23.05 Nočni komorni koncert.

PONEDELJEK

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje; 8.40 Poljska zabavna glasba; 9.00 Naš podlistek - Critice iz vohunske službe - I.; 9.20 Zbori in scene iz oper; 10.15 Zvočni kaleidoskop; 11.00 Po svetu jazz (ponovitev); 11.30 Za otroke a) Albin Mahkovec: V deželi mleka, b) Slovenski skladatelji pišejo za otroke, Karel Pahor; 12.00 Logarski fantje so v gosteh; 12.15 Radijska kmečka univerza - Cita; 12.30 Komorni zbor RTV Ljubljana; 12.45 Nekaj Chopinovih preludijev; 13.30 Vilim Markovič: Rapsodija v A-duru; 13.50 Vedri zvoki; 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce - Radi Pristina; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Naši popotniki na tujem - Vera Marchizetti: Na podzemski londonski železnici; 16.00 Operne melodije; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Sferenja na pot; 18.00 Sportni tednik; 18.15 Slavni umetniki našega časa - Dietrich Fischer-Dieskau; 18.50 Človek in zdravje; 20.00 Glasbeni varieté; 20.45 Kulturna tribuna; 21.00-23.00 Koncert Komorne orkestra RTV Zagreb V. A. Mozart: Divertimento, Uroš Krek: Koncert za rog in godala, P. I. Čajkovski: Serenada za godalni orkester; 23.05 Iz naših studiov; 23.55 Prijeten počitek!

TOREK

8.05 Izberite melodijo tedna!; 8.55 Za solarje - Viktor Konjar: Sneg je prekril; 9.25 Marjan Lipovšek: Domovina, simfonična pesnitev; 9.40 Pesmi in priredbe Danila Butarja, poje Gorenjski vokalni kvintet; 10.15 Violinske skladbe slovenskih skladateljev; 10.40 Utrjuje svojo angleščino; 10.55 Sklepi takti; 11.00 Odločki iz opere Manon J. Massenet; 11.30 Deset minut iz naše beležnice; 11.40 Hammond orgle v ritmu; 12.00 Narodne v priredbi Josipa Pavčiča; 12.15 Kmetijski naveti - ing. Mileva Kač: Merkurit - novo sredstvo za varstvo sadnih plantaž; 12.25 Zabaven opoldanski spored; 13.30 Tisoč taktov z orkestrom Raphaela; 14.05 Za solarje - Jadwiga Wernerowa: Rjavar; 14.35 Priljubljene tenorske arije; 15.40 Listi iz domače književnosti - Ika Vašter: Izobčeneč; 16.00 Na gostovanju v Kranju Sodelujejo: Majda Sepe, Jelka Cvetežar, Ivica Seržeti, Trio Tivdi in Ljubljanski jazz ansambel; 16.50 Intermezzo z godali; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Razgovor z volivci; 17.25 Koncert Rimskih virtuozov; 18.00 Iz naših kolektivov; 18.15 Klavir v ritmu; 18.20 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe; 18.45 Izobraževalni obzorik; 20.00 Rado Simoniti - zborovski skladatelj in dirigent; 20.30 Radijska šola - Dieter Wellershoff: Tajnica; 21.43 Melodije velikih mest; 22.15 Komorni večeri pri W. A. Mozartu; 23.05 Po svetu jazz; - Saxofonist Benny Golson; 23.35 Nočni akordi; 23.55 Prijeten počitek!

SREDA

8.05 Glasbena dejavnost v Zavodu za slepo mladino v Ljubljani; 8.30 Edward Elgar: Londonške silke; 8.45 Mihajlo Vukdrago: Vokalna lirika, ciklus pesmi za alt in orkester; 9.00 Jezikovni pogovori (ponovitev); 9.15 Izbrali smo za vas...; 10.15 Odločki iz Wolf Ferrarjeve opere »Stirje groblani« in Gershinovine opere »Porgy in Bess«; 11.00 Od polke do mamba; 11.30 Za cilbena a) Nekaj za vas, cilbena b) »Zima, zima bela...« Spored pesmi o zimi; 12.00 Kvintet Zadovoljni Kranjci; 12.15 Radijska kmečka univerza - Dr. ing. Dušan Mlinšek: Aktualna vprašanja gospodarjenja v kmečkih gozdovih; 12.25

Zabaven opoldanski spored; 13.30 Iz zbornika jugoslovanskih samospvov; 14.05 Za solarje - Kristina Brenk: Azil; 14.15 Pavel Sivic: Stiri skladbe za klavir in godalni orkester; 14.40 »Spominčice«, Slovenske pesmi; 15.45 Radijska univerza - delovna storilnost-III.; 16.00 Koncert po željah poslušalcev; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Sestane v sredo; 17.30 Zabaval vas bo Billy Vaughn s svojim orkestrom; 17.45 Jazz na koncertnem odru; 18.00 Kulturna kronika; 18.20 Od Gallusa do Hindemitha; 18.45 Cetrt ure z Olivero Markovič; 20.00 Zvoki iz daljnih dežel; 20.25 Marjan Kozina: Ekvinokcij, opera v starih dejanjih; 22.15 Mladim p'salcem; 22.50 Literarni nočno; 23.05 Iz modernega glasbenega sveta.

ČETRTEK

8.05 Glasba ob delu; 8.35 Zbor p. v. A. V. Svešnikova; 8.55 Za solarje - France Bevk: Mali upornik; 9.25 Revija solistov in instrumentov; 10.15 Od Beograda do Moskve; 10.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje; 11.00 Ruski čaj za začetnike (ponovitev); 11.15 Kitara in orglice; 11.20 Simfonični orkester Jug. radiotelevizije; 12.00 ansambel Srečka Drazila; 12.15 Kmetijski naveti - Vet. Franc Skušek: Zdravstvena zaštita telet v pitanju; 12.25 Od Purcella do Wagnerja; 13.30 Črnske duhovne pesmi poje kvartet »DO«; 13.45 Veliki zabavni orkester; 14.10 Popularni orkestrski napravi; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Iz svetovne književnosti - Jorge Amado: Nemirno morje; 16.00 Od plesišča do plesišča; 16.30 Iz solistične glasbe Maurice Ravela; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 45 minut turizma in melodij; 18.00 III. dejanje Liebermannove opere »Sola za žene«; 18.30 Ciganski napravi; 19.45 Ljudski parlament; 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napravi; 20.45 Večer umetniške besede: Mira Danilova; 21.25 Iz jugoslovanske glasbene literature; 22.15 Po svetu jazz; Trije veliki glasbeniki modernega sveta; 22.45 Fr. Poulenc: Sonata za flavto in klavir; 23.05 Billy May s trobentami in tromboni; 23.40 Ameriške popevke; 23.55 Prijeten počitek.

PETEK

8.05 Joseph Haydn: Simfonijska »Cudež«; 8.30 Iz filmov in glasbenih revij; 9.00 Naš podlistek - Critice iz vohunske službe - II.; 9.20 Ritmi Latinske Amerike; 9.35 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe; 10.15 Od tu in tam; 10.40 Poje zbor Primorskih akademikov; 11.00 Koncert dveh naših solistov; 11.30 Človek in zdravje (ponovitev); 11.40 Sedem pevec - sedem popevk; 12.00 Pozdravi iz Makedonije; 12.15 Radijska kmečka univerza - ing. Vera Marenič: Stokovno usposabljanje kmetijskih proizvajalci; 12.25 Glasba na tekočem traku; 12.40 Domači napravi izpod zeleznega Pohorja; 13.30 Zabavni zbori; 13.45 Pihalni orkester JLA; 14.05 Za solarje - A. Kuprin: Tu - ju; 14.35 Marin Golonov: Prizori iz opere Ivajlo - G. Verdi: Miserere iz opere Trubadur; 15.45 Radijska univerza - dr. Stojan Plesničar: Zashita pri delu z radioaktivnimi izotopi - I.; 16.00 Petkovo glasbeno popoldne; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Razgovor z volivci; 17.25 Igramo za vas; 18.00 Iz naših kolektivov; 18.15 Hollywoodski simfonični orkester; 18.30 Tako pojo in igrajo tuji narodi - Pesmi in plesi iz Bolgarije; 20.00 Zabavni orkester Alfred Scholz; 20.15 Tenski zunanjeolitični pregled.

SOBOTA

8.05 Glasba ob delu; 8.30 Skladbe za harfo; 8.55 Za solarje - Spartak; 9.25 Ali vam ugaja?; 10.15 Anton Lajovic: Pesem jeseni; 10.40 Angleščina za mladino - 4. lekcija (ponovitev); 10.55 Zabavni orkester Hans Carste; 11.00 Po svetu jazz (ponovitev); 11.30 Pionirski tednik; 11.50 Otroci izbirajo pesmice; 12.00 Vaški kvintet z Reziko in Sonjo; 12.15 Kmetijski naveti - Ing. Janez Verbič: Uporaba sečnine za pitanje goved; 12.25 Zabaven opoldanski spored; 13.30 Zdravje po domače; 13.50 Omarih je do arije; 14.20 Sport in športniki; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 S knjižnega trga; 16.00 Vrtimo ploščo za ploščo; 16.40 Umetne in narodne pesmi poje ženski zbor »France Preseren« iz Kranja; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Po kinu se dobimo; 17.45 Plesni orkester Kurt Edelhaugen; 18.00 Jezikovni pogovori; 18.15 Nikolaj Rimski-Korsakov: Spanjski capriccio; 18.30 V tritretinskem taktu; 18.45 Okno v svet; 20.00 Nekaj narodnih in domačih za sobotni večer; 20.20 Michael Brett: Georgeu se zmerom kaj priimeri - Dve enaki sliki (II.); 21.00 Melodije za prijeten konec tedna; 22.15 Oddala za naše izselence; 23.05 Do polnoči v plesnem ritmu.

Dr. Bratko Kreft:

„Balada o poročniku in Marjutki“

Založba Obzorja, Maribor 1960

»Moj največji uspeh na dramskem področju - drama »Poročnik in Marjutka,« meni dr. Bratko Kreft, ko razmišlja o svojem delu v preteklem letu. Toda drama »Balada o poročniku in Marjutki« ni le o-

sební uspeh njenega avtorja, čigar dela predstavljajo vrh slovenske dramatike po Can-karju, temveč tudi en izmed velikih uspehov slovenske

dramatike sploh. To dramsko delo so doslej uprizorili po krstni predstavi v ljubljanskem Mestnem gledališču še v Trstu, Varaždinu, Splitu, Beogradu, Dubrovniku, Sarajevu, Zrenjaninu, Mostaru in ga sedaj prevajajo tudi v makedonski jezik, mi pa smo ga ob novem letu kot zadnjo knjigo v letu 1960 dobili tudi v knjižni izdaji, ki jo je pripravila mariborska založba Obzorja. Z ozirom na to, ker je drama primerna tudi za amaterske gledališke skupine, bo prav, če se z njo vsaj v kratkem seznanijo naši odski delavci in jo tudi upoštevajo, ko bodo sestavljali program.

Osnovni misel za dramo je dr. Kreft dobil, ko je prebral povest ruskega pisatelja B. A. Lavrenjova »Enainštirideseti«, po kateri je posnet tudi film. Misel na dramatizacijo te povesti se je pisatelju, kot pripoveduje sam v spremni besedi, porodila že pred petindesetimi leti, ko je prvič dobil v roke povest in jo dal Ivanu Vuku, da bi jo prevedel. Toda zaradi odnosa takratnega režima do umetniškega ustvarjanja, posebno pa še do vseh tistih let, ki so kakorkoli bila povezana z dogajanjem med oktobrsko revolucijo, je moral misel opustiti in jo uresničiti šele pred približno tremi leti.

Zapiski o kulturnih prireditvah v M. Soboti

Lani je v M. Soboti obiskalo razne večje kulturne prireditve več kot 10.000 ljudi. Največ teh prireditve je organizirala Ljudska univerza. Med 25 prireditvami je bilo 21 odskih uprizoritev. Večkrat so imeli Sobočani priložnost gledati najboljše slovenske gledališke umetnike, iz SNG Maribor in

Iz Lavrenjeve povesti je Kreft prevzel samo en del ter to snov svobodno in samostojno dramsko oblikoval v dramo dveh nesrečnih ljudi; boljše partizanke Marjutke in belogardiščnega poročnika, ki se po nekem viharju znajdeti na samotnem otoku v Aralskem morju. Poročnik je Marjutkin ujetnik, njen enainštirideseti, ki bi ga v spopadu ustrelila, če se ne bi prej vdal. Po svojem značaju in tudi idejah, za katere se bori, spada v dva popolnoma različna svetova, med katerima ni pomiritve. Toda samota na otoku in boj za ohranitev življenja, ki ga vsak posameznik izmed njiju ne more izbojevati, ju človeško zbližata, a kljub temu ne morete prestopiti globokega prepada, ki deli oba svetova, katerima pripadata. Zato kljub zbližanju ostaneta ujeta v teh nasprotjih do konca, ko Marjutka ustrelí poročnika, ki skuša priklicati belogardiščno ladjo in ji beži nasproti.

Kot smo že uvodoma zapisali, je drama primerna tudi za amaterske odre, saj zahteva minimalno število igralcev. Potrebna pa je večja spretnost in domiselnost pri scenski izvedbi. Uprizorilo jo bo na lahko vsako društvo, ki ima dva dobra mlada igralca in enega recitatorja za zbor.

nc

Judita-Kreft Hahnova, prva Prekmurka, ki se je posvetila igralskemu poklicu, ima za seboj že lepo vrsto nadpovprečnih igralskih uspehov (v Stekleni menažeriji, Zaprtá vrata itd.), na sliki jo pa vidimo v vlogi Marjutke. (Uprizoritev v Mestnem gledališču v Ljubljani)

Šolski odbor na Šoli za zdravstvene delavce

Prvi učni uspehi na Šoli za zdravstvene delavce v Murski Soboti so dokaj ugodni. Tako so za I. polletje zabeležili doslej 23,6 odst. negativnih ocen, kar je še kar ugodno povprečje, če upoštevamo, da je ta šola šele v začetku svojega razvoja. Vendar pa je šolski odbor na drugi seji temeljito analiziral vzroke zaostajanja nekaterih dijakov in za večino ugodno ocenjenih slušateljev. Kot na drugih šolah, se tudi na tej šoli srečujejo s problemom vozačev, ki na poti v šolo in nazaj domov zapravijo mnogo dragocenejšega časa za učenje. Ta problem bodo skušali v prihodnjem šolskem letu rešiti tako, da bodo vse dijake, ki stanujejo izven Sobe, napotili v soboški Di-jaski dom, kjer bo šola lažje spremljala njihova učna prizadevanja, jim pomagala z debatnimi krogi za manj dojemljive predmete, jih tudi vzgojno usmerjala itd. V zdravstveni stroki je na pr. še posebno važna higiena, ki jo je moč uspešno privzgojiti samo s praktičnimi primeri v internatskem načinu življenja. Vključevanje v internatsko okolje še prav posebno narekujejo posamezniki s socialno in vzgojno neustreznim okoljem pri starših ali skrbnikih, o koljem, ki je največje glavni vzrok, da nekatere dijakine ne napredujejo zadovoljivo. Nekaj je tudi primerov pomanjkljive predizobrazbe, tako da prireditelji z veliko težavo sledijo zlasti zahtevnejšim predmetom. Šolski svet je zategadelj sklenil, naj se vodstvo šole posamično posvetuje s starši in skrbniki slabših dijakov in jih sooči s težavami, ki nastajajo pri šolanju njihovih otrok. Ti posveti naj bi prispevali k temu, da bi tudi starši po svojih močeh pomagali šoli pri reševanju učno-vzgojnih problemov.

Na šoli se ugodno razvija tudi izvenšolsko delo. Tako sodelujejo dijakine v šolskem pevskem zboru, dramski in folklorni skupini. Vse so vključene v podmladek Rdečega križa. V kratkem name-ravajo ustanoviti svoj športni aktiv. Diakinje se zelo zanimajo tu-

O PRVIH UČNIH USPEHIH

di za letalski šport in padalstvo, za tabornišvo in Počitniško zve-zo itd. Šolski odbor je takšno pe-stro dejavnost mladine na šoli sprejel z velikim razumevanjem in jo tudi podprl, vendar s pripo-rocijom, da je potrebno temu de-

lovanju zagotoviti stalnost in po-trebno organiziranost, za kar naj bi poskrbela predvsem mladinska organizacija na šoli, saj lahko sa-mo od organiziranega dela pričakuemo uspehe tudi na tem pod-ročju.

Na sliki: prva seja novoizvoljenega šolskega odbora Prve osemletke v Murski Soboti

Seja okrajnega Sveta za prosveto in kulturo:

Večji prostori za študijsko knjižnico in pokrajinski muzej

Problematika okrajnih kulturno-prosvetnih ustanov (Študijske knjižnice, Pokrajinskega muzeja, Ljudske univerze, Zavoda za gospodinjstvo pospeševalno službo) in njihovo delo v preteklem letu, gostovanja gledaliških skupin v Soboti in Pomurju - to so glavna vprašanja, o katerih je Svet za prosveto in kulturo razpravljal na svoji zadnji seji.

O delu Ljudske univerze - Zavoda za izobraževanje odraslih, je poročal upravnik zavoda, tovariš Ante Novak. Poudaril je, da je zavod pri svojem delu naletel na številne težave, da pa je v okviru možnosti tudi v preteklem letu svojo nalogo zadovoljivo opravil. Imel je sledeče sektorje dela: ideološko-politični, ekonomsko-družbeni, strokovni, splošni in sektor za razne prireditve. Zavod je opravil tudi funkcijo občinske LU; ker pa je bila pred kratkim ustanovljena LU tudi pri Obli Sobe, so člani sveta razpravljali o tem, ali sta za Sobo potrebni dve taki ustanovi. Sklenjeno je bilo, da se to vprašanje do prihodnje seje do podrobnosti prouči, naka' bo svet o tem ponovno razpravljaj.

Študijska knjižnica se je že lepo uveljavila. Število obiskovalcev

iz leta v leto narašča in po vprečnem obisku prav nič ne zaostaja za ostalimi študijskimi knjižnicami v Sloveniji. V kratkem se bo knjižnica preselila v nove prostore in bo tako njen glavni problem, ki je delo knjižnice precej oviral, rešen. Vendar pa se danes pred študijsko knjižnico postavlja jo že nove, pomembnejše naloge: izdati bi naj začela tudi znanstvene publikacije in morala bo postati center za proučevanje zgodovine Pomurja. Ker pa je mnogo dokumentov, ki so važni za poznavanje zgodovine Pomurja, izven naših meja (predvsem na Madžarskem, Slovaškem in v Grazu), bo svet predlagal republikemu Svetu za prosveto in kulturo, da preko republiškega Izvršnega sveta omogoči proučevanje in fotokopiranje teh dokumentov.

Pokrajinski muzej je tudi v preteklem letu opravil pomembno delo. Klub pilno odmerjenemu proračunu je bila njegova dejavnost kaj pestra: etnografska raziskovanja, topografija NOB v Pomurju, arheološka topografija, evidentiranje in kupovanje muzealij na terenu, vzdrževanje kulturnih spome-

nikov in kulturnih znamenitosti, poleg tega pa se prirejanje stalnih in občasnih razstav. Razstavnega materiala se je že precej nakopičilo, tako da je tudi glavni problem pomanjkanje prostorov. Ker pa je vloga muzeja z ozirom na tuški promet še porasla, je potreba po novih razstavnih prostorih čisto večja. Zato bo občinski ljudski odbor odstopil muzeju še nekaj grajskih sob.

Zavod za pospeševalno gospodinjstvo službo ima prav tako važne naloge. Organizira razne gospodinjstve tečaje in seminarje, na katerih seznanja gospodinjice z modernimi gospodinjstvenimi pripomočki. Skrbijo za pouk gospodinjstva na šolah, za mlečne kuhinje ter poskuša z različnimi servisi (n. pr. za varstvo otrok, za pranje itd.) razbremeniti delovno eno. Zaradi pomanjkanja primernih prostorov je delo Zavoda precej oteženo.

Ker v Soboti ni profesionalne gledališke skupine, je svet razpravljaj o gostovanjih raznih gledaliških po Pomurju in pooblastil okrajno Zvezo Svobod in prosvetnih društev, da ta gostovanja organizira za območje vsega okraja.

Na sliki: razstava del ak. slikarja Karla Jakoba in pisatelja Miška Kranjca - pred leti v Murski Soboti

BEG V OKOVIH — za družbo »United Artists« je posnel režiser Stanley Kramer, znan v svetu filma kot producent in režiser naprednih in za običajna ameriška družbeno-politična merila celo »nevarnih« snovi, odlično filmsko delo. V njem se je pogumno lotil enega najsmotnejših pojavov v večjem delu Amerike — rasno nestrpnost. Njegova enostavna zgodba o dveh ubeglih jetnikih ne ostane zgolj pripoved, saj je polna dramatičnih in psiholoških zapletov. Gre za vprašanje, ali ni absurdno sovražit nekoga zaradi barve kože, ko pa življenje zahteva obojestransko sodelovanje. Čeprav Kramer ne daje decideranega odgovora na to vprašanje, je njegov film velik po tem, ki jo je načel, po svoji humanistični noti in marsičem drugem pa se uvršča med pomembna filmska dela.

Za svojo vlogo v tem filmu je dobil Sidney Poitier, ki se ga spo-

časom. Vendar pa je v filmu nekaj dobrih igralskih ustvaritev, režijska pa ne preseneča in ne razočara. Film dokaj dobro ilustrira »ameriški način življenja«.

Film bo ob koncu tega tedna na sporedu gornjeradgonaškega kina.

ENAINSTIRIDESETI — Sovjetski film, ki je pred leti oznanil, da je sovjetska kinematografija spet na poti velike umetnosti. Film je pomenil veliko presenečenje na beneškem festivalu, posnet pa je v klasičnem formatu in v črno-beli tehniki. Omeniti velja posebej odlično igralsko ustvaritev Olega Strizanova, sicer pa film pobija tiste, ki trdijo, da so uspešne edinele sodobne teme, saj se prav ta film uspešno ukvarja s preteklostjo in to na način, ki nas prepriča, prevzame in prisili k razmišljanju.

Film bo na sporedu prihodnje dni v lendavskem kinu.

Brigitte Bardot v filmu »Resnica«

minjamo iz filma »Joči, ljubljena dečela«, prvo nagrado na festivalu v Berlinu 1958, kreacija Tonija Curtisa, čeprav so mu morali z masko narediti obraz bolj »grob«, pa ne zaostaja za Poitierovo. Film so newyorški kritiki proglasili za najboljši film leta.

Film bo prihodnji teden na sporedu soboškega kina.

ULICA FREDERICK ST. 10 — Ta ameriški film z Garry Cooperjem in Diano Varsi v glavni vlogi skuša kritično razglabljati o polavilni korupciji v ameriškem političnem življenju. Ponovno tudi osvetljuje dominanco žensk v ameriški družbi. Dekleta osvajaajo svoje bodoče može, ambiciozne ženske priganjajo može v politične spekulacije, otroke pa v obup. V takem položaju — govori film — je zlom moškega neizbežen, če ni dostel ženi in položaju. V filmu srečamo Garryja Cooperja v vlogi moža brez hrbtnice, zato se v sebi zlomi, boječ je in umre pred

SAKRAMENSKA FRKLJA — Francoski film v barvah in kinemaskopu z Brigitte Bardot v glavni vlogi. Nazorno priča o tem, da producenti zelo dobro poznajo gledalce in vedo, s kakšnimi filmi jih je vselej moč zvesti v kinematografe. Gledalec namreč zelo rad podleže oblikovni plati filma, vsemu vnanjemu — takšno »orožje« je tudi BB z vsemi svojimi čarli in govoricami, resničnimi in neresničnimi, ki krožijo okrog nje — to ga tako očara, da navadno pozabi na vsebino. Vsa sreča je, da je film francoski, kar zagotavlja, da ni brez sleherne duhovitosti, čeprav manjka v njem mnogo, kar sicer zelo cenimo pri francoskih filmih. Vsebinskih, idejnih in etičnih vrednosti v filmu ne kaže iskati, kdor pa si želi zabave, jo bo v filmu prav gotovo našel — tudi po zaslugi »sakramenske frklje« Brigitte Bardot.

Film bo še ta teden na sporedu kina v Veržuju.

Kramljanje v Dolencih:

»Ni je cene, ki bi me do tega pripravila...«

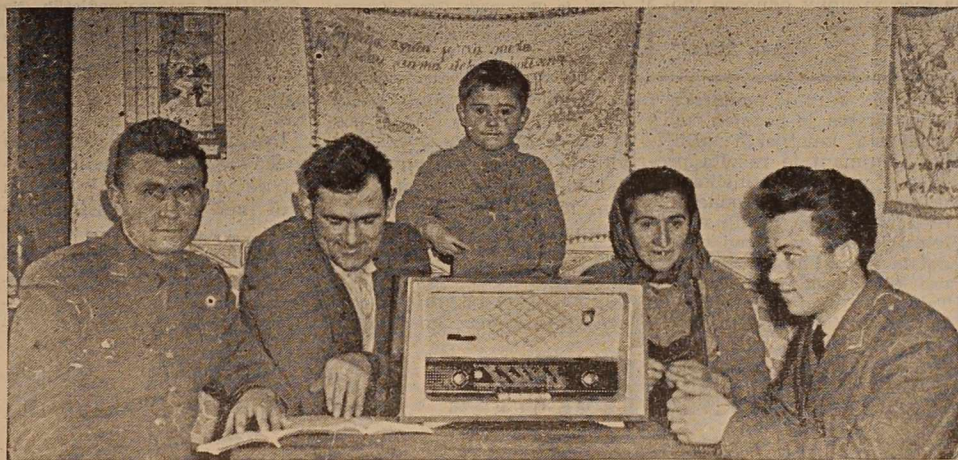
Obmejni Dolenci tudi sodojo med kraje, kjer je šele pred letom zasvetila elektrika. Tako kratek čas je še od tega. Dolenci so s tistega trenutka radi spominjajo. V vasi se je vse spremenilo. Nekoliko v zadregi pa so tisti, ki so elektriki nasprotovali, pa so si pozneje premislili. No pa kljub temu zdaj tudi v njihovem stanovanju svetijo z elektriko, zimske popoldneve in večere pa jim krajsajo zvoki iz radijskega sprejemnika. V Dolencih imajo namreč že 26 srečnih lastnikov radijskih sprejemnikov, elektriko napeljuje pa imajo pri več kot polovici gospodarstev.

Dolenci se raztezajo na precej širokem terenu. Vas šteje kakih 118 hiš. Imajo trgovino in šolo. Nima jo pa kakšna kotlička, ki bi služila za razvedrilo in družabno življenje. Tudi mladine, ki bi to dejavnost vodila, je malo. Veliko jih je odšlo v tovarne. Ravno zaradi tega so bili elektrike toliko bolj vesel. Prižgejo radijske sprejemnike in razvedrilo je tu. Ob vedrih zvokih pa se kaj radi pridružijo tudi sosedje. Tudi knjižice je pri tej svetlobi lažje brati, so mi pravili. In še so naštevati sedanje prednosti: pri tem niso pozabili tudi na električne likalnike, kuhinjske ter druge pripomočke, ki si utirajo pot.

Kaj jim predstavlja elektrika, sem lahko kar tako mimogrede izvedel, ko sem vprašal starejšega moškega, kaj bi napravil, če bi mu kar na lepem odključili napeljavo. »Ni je cene, ki bi me do tega pripravila.« Ustavil sem se tudi pri Horvatih, kjer so si pravkar krajsali popoldne ob radijskem sprejemniku. Tudi mladenič, ki ju je pot iz službe privedla mimo, sta se pridružil. Horvat nam je potem pripovedoval, kako je bilo v za-

četku, ko so se začeli pripravljati na elektrifikacijo. Precej pripricavanj in sestankov je bilo treba, preden so uspeli. »In, ko je končno zasvetila elektrika,« nam je pripovedoval, »se mi je zdelo kot da sem se znova narodil. Sedaj, ko imamo dobro luč, imamo precej več možnosti za branje. Zdjaj sem se lotil tega — pokazal nam je nemško vadnico — ni pa še dolgo, odkar se učim esperanto.« Pripovedoval je še, da bi radi kupili vaški televizor ter pripravili kakšno igro...

Med tistimi, ki smo jih obiskali, je bil tudi Karel Kozo, ki je hkrati tajnik elektrifikacijskega odbora. Tudi pri njem smo zvedeli, da so posebno še jesenski in zimski večeri sedaj mnogo prijet-

nejši. Kina in televizorja nimajo v bližini, pa se zato zadržujejo več pri radijskem sprejemniku. Ob tem pa čas izkoristijo za zimska opravila. Zenske se po navadi ukvarjajo s pletenjem in šivanjem, pa tudi za moške se najde vedno kako delo.

Ko se zvečeri in se v vasi pričnejo prižigati prve luči, v dolenskih hišah ni več čuti dolgočasnja. Najrazličnejše se pojavljajo mišljave. Otroci se zadržijo v knjižice, ženske imajo opravka s kuhinjskimi stvarmi, pa najraje zagledajo v časopise. Ni ga skoraj, ki bi ostal ob večerih brez dela. Starčki pa na zapekih radi pripovedujejo spomine iz svoje mladosti in povesti. Najmlajši jih poslušajo. Vse se vrača nekam daleč, nekam v pravljico. Če se jim za hip zgodi, da je vse to res, jih v sedanjost predramijo zvoki iz radijskega sprejemnika.

J. Stojnik

VSJ PROVIZORIJI!

Na šoli za zdravstvene delavce v M. Soboti bo potrebno vložiti še precej sredstev v opremo in učne pripomočke, saj ob sedanjih opremljenosti šole ni moč govoriti o sodobnem pouku in zadostnem praktičnem delu z učenci v zvezi s teoretično predelano snovjo. Tako je na pr. šoli nujno potreben fizikalni kabinet, saj beležijo prav pri fiziki razmeroma slabe učne dosežke zaradi nezadostnega praktičnega dela. Tudi sedanjí učni prostori ne ustrezajo po svoji velikosti in predstavlajo zgolj začasno rešitev, tako da jih prihodnje leto sploh ni mogoče računati na sprejemanje novih dijakov v prvi razred. Ob predvidenem statusu stalne šole in ob čez izobraževalnega središča za zdravstvene delavce bo potrebno čimprej ukrepati za gradnjo ustreznega provizorija s potrebnimi kabini in sodobnimi učnimi pripomočki.

Tak je naslov četrte knjige dr. Antona Trstenjaka, ki jo je izdala Mohorjeva družba v svoji redni knjižni zbirki za leto 1961. Ta knjiga je nekaj zaključek — ali vsaj — tudi delen odgovor na nekatera vprašanja, ki jih je pisec že načel v letu 1954 s knjigo Med ljudmi in čez dve leti v knjigi Pota do človeka in leta 1957 v knjigi Človek v ravnotežju. Vse navedene knjige, kot to povedo že sami naslovi, načenjajo zelo važna vprašanja in to ne kako vzporedno, ko se ista obravnavajo na različnih kongresih, konferencah ter plenarnih, ki smo jih imeli v obdobju, ko se je naš delovni človek z razvijanjem delavskega in družbenega upravljanja vedno bolj oblikoval v svobodnega upravljalca in sploh raste v največjo vrednoto socialistične družbe in sploh našega časa.

Nikakor ni mogoče zanikati pomembnosti nekaterih ugotovitev iz navedenih knjig in iti mimo mnogih problemov, ki so

literature, vendar bom nekatere omenil kasneje.

V pisčevi knjigi gre za nekaj več kot za sama mnenja, katerih bi bili lahko veseli, kajti le v odkriti borbi mnenj na socialističnih osnovah se bogati vsebina naše družbe. Dejal sem že, da v knjigi Človek v stiski gre za nekaj več kot za mnenje, istočasno pa tudi za nekaj manj kot za znanstveno razpravo, ker so zaključki brez temeljitejših predhodnih analiz in večkrat je le utemeljitev v izjavi, kakšnega »naprednega inteligenta«, s kakim pregovorom ali citatom. V zvezi z omenjenimi knjigami, kakor tudi sploh tovrstnimi knjigami menim, da bi se ob njih morali bolj kritično ustaviati kot smo se doslej, o njih bi bilo treba več spregovoriti, ker menim, da kritika ni samo in ne more biti le za izdaje knjig, ki jih izdajajo naše založbe v nekaj tisočih izvodih, ampak mora osvetliti tudi take, ki izhajajo celo v

Pisec knjige Človek v stiski pa ob vprašanju človeka, ali naj se poroči, pravi: »Danes je izbira mnogo širša, večja in ravno zato težja nego v prejšnjih časih. Svoječas je že rojstvo samo in gospodarsko družbeni položaj z navadami in dediščino, s potrebami in »častjo« družine, fanta in zlasti dekle silil, kaj naj stori in s kom naj se poroči. Čeprav je bilo to večkrat manj osebno, manj po lastni želji in okusu kakor danes, vendar ne moremo reči, da so bili ljudje takrat zato manj srečni. Nekako bolj so se spoprijaznili z razmerami in se živeli vanje.« Pisec nadaljuje in o istem vprašanju pravi: »Svoječas je bila sramota, da bi se kdo takorekoč na prazno poročil, danes je to vsakdanje; ljudje nič nimajo: ne hiše, ne denarja, ne bale, ne obleke niti stanovanja, ne službe, ne izpitov, samo ljubezen — in nato se poročijo. Kljub temu jim je odločitev za ta korak povezana z velikim

družba v prihodnje spet slone-la na družinah, ki se bodo — brez krutih vezi — združevale zato, da bi skupaj upravljale tehnično bazo za skupno upravljanje gospodinskih potreb ter za pomoč pri reji in vzgoji otrok. V tem smislu govorimo o stanovanjski skupnosti kot o razširjeni družini.« (Vida Tomšič: O zakonski zvezi, družini in gospodinjstvu v socializmu, CZ 1959 — stran 25).

Ko dr. Trstenjak »obdeluje« Človeka v stiski, se mu »milo stori« nekoliko tudi nad stari-mi časi in predvsem pa nad odnosi, ki so jih ustvarjali in ohranjali tedaj v boljših družinah. Vprašanje enakopravnosti v družini vključuje tudi odnose med starši in otroci. Pisec v razmišljanju o izginjanju spoštovanja ugotavlja: »Kakor je v javnem življenju v medsebojnem občevarju izginila nekdanja spoštljivost, ki se je kazala v izbranih oblikah ustaljene, nekako predpisane vljudnosti, podobno velja to tudi za razmerje staršev do otrok. Namesto nekdanje spoštljive vljudnosti, ki smo jo čutili kot nekako razdaljo, znano »spoštljivo razdaljo«, je nastopila moderna »domačnost« in z njo neposrednost... Izraz te domačnosti in bližine je tikanje, ki vedno bolj izpodriva nekdanje vikanje ali celo onikanje.« Pisec za tem nadaljuje, da nekdanja razdalja sicer ni imela samo dobrih strani in ugotavlja: »nasprotno smo mnenja, da je ta smer nekakšnega osebnega zblíževanja celo ugodnejša za uspešen vpliv odraslih na otroka.« (67—67).

Ob teh mislih pa sem se ne-hote spomnil spet na Hedviko Puntar, ko v poglavju Pozdravi in daj roko svetuje moškim: »Hkrati, ko se odkrije, je primerno, da se odlični osebi za spoznanje prikloni in ji pogleda v obraz... Ko govoriš s starejšo ali odličnejšo žensko, še podrži klobuk v roki in se pokriji, ko te ženska nato ljubezno opomni. In kmalu za tem spet nadaljuje: »Roke ne sme nuditi v pozdravi mlajši starejšemu, podrejeni nadre-nemu, moški ženski, razen, če je z njo v sorodu, dobro znan,

Človek v stiski

v teh knjigah načeti. Sploh je eno izmed osrednjih vprašanj, v kakem položaju se nahaja delovni človek v družbi in kakšni problemi nastajajo v zvezi z rastjo človeka v vedno svobodnejšega proizvajalca in upravljalca. Ti problemi se pojavljajo med posamezniki, med posameznikom in kolektivom, kakor tudi med ljudmi, ki živijo na določenem področju ali v določenem družbenem sistemu. Ta vprašanja so v tem času tem važnejša, ker je na svetu še toliko različnih sistemov in najstrašnejših oblik, kako duhovno in fizično ponižati človeka. Vsa ta vprašanja brezdomno zahtevajo mnogo tenkočutnosti pri proučevanju, kajti zelo različni so pogoji, v katerih se nahaja človek in raste, v katerih se prebija nov čas, ki skupno s starim sistemom odnaša tudi »svojega človeka«.

Ob vsem tem velikem dogajanju, ki pri nas že vre z vso spomladansko razigranostjo, drugod pa se šele sluti nov čas socialistične družbe, me je zelo presenetila v večerniškem, preprostem in na nekaterih straneh v igrivem razgovoru napisana knjiga: Človek v stiski. Presenetila me je vsebina, ker je kljub aktualnosti krajevnih in deloma tudi časovno skoraj brezbarvna. Mnoge ugotovitve so preveč splošne, tako da velja za »celotno« družbo, čeprav ta zdaleč ni enotna in niti sam izumirajoči kapitalistični družbeni sistem ni enoten. Tu in tam sicer zazvenijo kake države in tudi Jugoslavija se najde vmes, vendar vse to je nekam prisiljeno, človek ima vtis, kot bi kdo nejevoljno reagiral na kako dobro hotelo opozorilo. Ko sem prebral knjigo in o njej govoril z nekaterimi preprostimi ljudmi, ki so jo že prebrali, smo se vsi spraševali, komu je namenjena in zakaj je bila taka napisana. Odgovor na ti dve vprašanji je dal sicer avtor na zadnji strani knjige, v zadnjem ostavku.

80.000 izvodih in so predvsem pisane za človeka in v jeziku človeka, ki si še išče svoj prostor »na soncu«.

Položaj delovnega človeka, predvsem pa proizvajalca, se nenehno spreminja in vedno močnejše se uveljavljajo zahteve po upravljanju v podjetjih, kjer so stalno zaposleni. Ta proces poskušajo v svetu na različne načine omiljevati ali pa ga uvajajo s tem, da hromijo, vsaj začasno, borbene zahteve delavcev. S vprašanji, kakšni so in kakšni naj bodo odnosi med zaposlenimi v podjetjih in sploh odnosi med ljudmi, se v svetu in tudi v Jugoslaviji ukvarjajo že mnogi ljudje in ustanove ter je o tem napisanih že mnogo resnih, znanstvenih del. Mimogrede naj omenim tudi pri nas upoštevano delo Žorža Fridmana: Kuda ide ljudski rad (Rad, Beograd 1959). Vsa resna znanstvena dela nakazujejo perspektivo urejanja odnosov v podjetjih z ustvarjanjem ta-

oklevanjem. Torej je razlog za to oklevanje iskati res predvsem — da ne rečemo izključno — v duševnosti človeka samega: v njegovem strahu pred odločitvijo, pred obveznostjo, pred odgovornostjo. Zato hodi jo po nasvete. Nekdo drug naj bi jih takorekoč potisnil v zakon, da se bodo pozneje lahko nanj izgovarjali.« (stran 18 in 19).

Ob tem se človek ne-hote spomni, ali večina naših državljanov z razvijanjem našega komunalnega sistema ne stoji vsak dan pred važnimi in velikimi odločitvami, ali ne sprejemajo že učenci v razrednih skupnostih in državljani v vseh oblikah upravljanja velike odločitve, obveznosti in s tem tudi odgovornosti? Menim, da naš človek ne beži pred odgovornostjo. Verjetno bi tudi vsaj bežen vpogled v zbrane podatke o razvezah zakona in njihovem razmerju do sklenjenih zakonov potrdil, da se tudi pri tem naši državljani že

Misli ob knjigi dr. Antona Trstenjaka »Človek v stiski«, izdala Mohorjeva družba v zbirki 1961 — Piše Vanek Šiftar

kega družbenega sistema, ki nenehno osvobaja človeka z odpravljanjem vseh oblik izkoriščanja. V knjigi Človek v stiski je dr. Trstenjak na 157 straneh načel mnoga vprašanja, tu in tam tudi nakazal bistvo nekaterih problemov, toda v celoti pa je vse obdelano tako, da knjiga izzveni kot nekaj priročno brezperspektivnega individualizma in tu in tam tudi kot »žalostna« hvalnica obdobju, v katerem je tak individualizem bil vzgajan, lahko vladujoč in nekomu tudi potreben.

Pri sočenju misli se želim omejiti le na nekaj vprašanj in prvo naj bo Človek in družina.

Vstop v zakonsko življenje je zelo pomemben dogodek človeškega življenja in iz kakih motivov se ljudje odločajo

zavedajo svojih dolžnosti in odgovornosti in ne bežijo pred njimi. Najbrž je pri nas zdaj že malo takih ljudi in trditi se moramo, da jih ne bo, ki bi se ob sklepanju zakonskih zvez »spoprijaznili z razmerami in se živeli vanje.«

Ob takih pisčevih ugotovitvah je potem deloma tudi »logičen« nasvet ženi, ki išče svetovalec, ki naj »pregovori« njenega moža o njeni ljubezni: »Kako naj kdo drug možu dopove, da bo imel ženo rad, če mu ona sama tega ne zna in — noče? To se da doseči samo posredno — preko žene same. Ženo moramo pregovoriti, da bo imela moža rada. Če ga bo imela resnično rada, bo vse njegove pogoje, pa najsi bodo še tako nepričakovani, z veseljem izpolnila (podčrtal V.S.), samo, da se utrjuje v upanju, da bo med njima zopet vse dobro.« (stran 99). Ob analizi teh vprašanj, ki nastanejo v družinah, se je tudi razpravljalo na VII. kongresu ZKJ in je v Programu ZKJ zapisano, da: »Preobrazba zakonskih in družinskih odnosov je dolgotrajen zgodovinski proces, v katerem je treba premagovati oblikovno-materialne ovire, kakor tudi zaostale navade, predsodke in nazore, ki so na področju teh odnosov zlasti aloboko zakoreninjeni.« S takimi naveti, kot jih daje pisec in ki so v glavnem tudi potrditev misli, ki jih je zapisala Hedvika Puntar v knjigi Na ženi dom stoji (izšla v redni knjižni zbirki Mohorjeve družbe za leto 1960), ne bomo pospešili »preobrazbe zakonskih in družinskih odnosov.« Hedvika Puntar je v omenjeni knjigi zapisala:

»Skrb za delavca, dokler je na delovnem mestu ima družba. Ko pride domov vso skrb zani prevzema dom, t. j. žena, mati, gospodinja« (stran 139). Toda naša orientacija je jasnejša, kajti tudi žena mora postati čimprej dejansko enakopravna. »Žena ne bo osvobodjena s tem, da ji bo naloženo vse delo v gospodinjstvu, čeprav bi delala z modernimi stroji, marneč s tem, da bo vlijeval del njenega dosežanja dela prešel iz individualnega gospodinjstva v družbeno dejavnost. S tem bo socialistična

starejši, odličnejši.« (stran 111).

Težnja socialistične družbe pa je, da bi bili odnosi med ljudmi po svoji obliki in vsebini čedalje bolj odnosi tovarštva, medsebojnega sodelovanja in pomoči. Take odnose pa je možno ustvarjati le s podiranjem starih družbenih plovov — še več z rušenjem starega tako brezobzirnega individualizma, kakor tudi osnov, v katerih lahko ta še korenini. Torej v svetu, najmanj pa v naši socialistični družbi ne gre za razvedrilo človeka, nasprotno, za kvaliteto nekaj novega, kar si še širok sveta ustvarjajo ljudje. Mnogokje so si ustvarili nove pogoje svojega življenja z revolucijo, drugod pa jim jih je ustvaril vsaj začetke že sam poraz fašizma v drugi svetovni vojni. V našem obdobju rastejo nove vrednote, ki so dobile svoj zunanji izraz v socializmu. Te spremembe tudi črti pisec knjige in ga nekoliko vzne-mirja, ko ugotavlja: »Posledica vsake vojne, zlasti pa svetovne morije, kakršno smo doživeli v zadnjih petdesetih letih, je vedno, da vrednost človeka pade. Vojna je že po svojem bistvu prevrednotenje in razvedrilo »vseh stvarí.« Po vojni ne pade samo vrednost denarja, ampak tudi vrednost človeka. Na to mnogo premalo pomislimo. To je eden izmed psiholoških vzrokov, zakaj nastopi takšna »sproščeno-st« in »nevezanost« v občevanju in medsebojnih odnosih, zakaj stare vliudnostne oblike izginjajo. In kmalu za tem zaključuje: »Tikanje in domačnost sta celo dobri lastnosti, samo vzroki, ki so do tega privedli, so neugodni in usodni. To je človek sam in njegov življenjski cinizem.« (stran 69).

(Konec na 6. strani)

Branje knjige Človek v stiski bo marsikateremu bralcu v krogu, za katerega je pisana in namenjena, pustilo precej mučni vtis in morda bo ta ali oni dojel kot poskus razvednotenja tega, kar ga pravzaprav dviga iz njegove zaostalosti in večje ali manjše izoliranosti.

Kakšno mesto naj pripada človeku v naši sedanji družbi,

ravno v užitku omame, ki jo nudijo vsaj za trenutke. Nič ni človeku za to, če je treba za tak trenutek (n. pr. pri smučanju) potovati cele ure in dneve in žrtvovati lepe vsote denarja. (stran 135).

Kam torej in kako reševati stisko človeka, ki se je tudi naveličal življenja: »Pri tem mislimo res samo na naveličanost življenja, ki jo doživlja

mu« ni mogoče in tega tudi mi nečemo, ker: »Živimo v času, ko so svoboda ali sužnost, revščina ali bogastvo, nazadovanje ali napredek, vojna ali mir v kakšni deželi ali na kakšni meji neposreden pogoj za življenje in prihodnost vseh ljudi in narodov, vsega človeštva.« Program ZJ, CZ stran 483).

Ko se srečujemo z navedeni-

Človek v stiski

je bilo pri nas že mnogokrat rečeno in je tudi zapisano v programu ZKJ: »Človek se mora v socializmu počutiti sam svoj, toda ne kot sebičen in osamljeni posameznik. Človek postaja sam svoj in čedalje bolj svoboden, kolikor bolj sodeluje v različnih oblikah skupnega boja, sodelovanja in pomoči, ki izvirajo iz občutka in prepričanja skupnosti, da je človek največja vrednota.« S takim sodelovanjem sprejema človek tudi odgovornost, ne beži pred njo, kajti njegov osebnostni materialni interes se le tako uveljavlja in tudi realizira skupno z družbenimi interesi.

Drugo vprašanje, ki me je zanimalo ob branju Trstenjakove knjige Človek v stiski, je: Kako se zrcali človek v družbi in sredi družbene problematike?

Pisec knjige pravi: »V našem stoletju je človek iz desetletja v desetletje vedno bolj »podružabljen«; vedno manj vlada sam sebe, vedno bolj ga vladajo predpisi in paragrafi.« (stran 8). Prav »podružabljenost« človeka zahteva iz dneva v dan nove oblike medsebojnega sodelovanja v življenju in s tem v zvezi tudi vedno manj žive potrebe po državi, ki pritiska in živi v obliki svojih predpisov in paragrafov. Naša praksa nam to potrjuje, saj bi omenil le to, da je naša Zvezna ljudska skupščina urejala mnoga vprašanja z Resolucijami, a naši zbori proizvajalcev pa mnoge odnose med kolektivi in občino s svojimi priporočili. Zdi se mi, da je Trstenjakov članek nesrečen, toda po mojem ne zato, ker nastaja nekaj novega, res človeškega, ampak zato, ker se še krčevito lovi za zadnje grudič odplavljene zemlje. Čudno, morda že nekoliko smešno zvenijo besede: »Moderni zločljivci in dežni plašči, ki se dajo spraviti v žep ali pa vsaj v aktovko, so nehote obenem ogledalo sodobnega človeka, njegovega duševnega stanja: biti v stalni pripravljenosti.« (stran 26).

V nadaljevanju pisec tudi razpravlja o smrti. Ob tem sem se nehote spomnil Trstenjakove ugotovitve v poglavju Najti smisel trpljenja: »Ljudje so nesrečni, ker ne znajo tr-

sodobni človek ob vsakdanjem naporu, ker mu tempo dela in tekma z družbo ne dopušča, da bi se oddahnil ali da bi si ubral sam svoj, svoji naravi in močem primeren tempo dela in življenja, ki pa mu tudi njegov lastni urejeni značaj ne dopušča, da bi se uprl družbi, ali pa da bi nasilno naredil konec takemu življenju.« (stran 149). Menim, da se sodobni človek in to predvsem delovni v »tekmi« z razredno družbo vedno bolj osvešča, še ji upira in tudi pri nas se z nenehnim uveljavljanjem socialističnih odnosov spopada z ostanki sta-

mi mnenji ali pogledi dr. Trstenjaka, nujno obstanemo ob vprašanju, ali se delovni ljudje po naših vaseh, kamor gre v glavnem ta knjiga, ne bodo nekje prestrašeno spraševali, ko bodo to knjigo prebrali, kaj pa zdaj, kam — in padli v še večjo stisko, ker je mnogo od tega, kar so prebrali, dejansko le pridiganje pasivnega in deloma tudi prezirlivega odnosa do življenjskih in družbenih problemov, s katerimi so pa tako živo povezani. Ali ni morda že nekoliko žaljivo, ko je pisec v poglavju Strah pred nesrečo tudi zapisal: »V Sa-

re družbe in tako je ob vedno večji sproščenosti tudi vedno manj naveličanosti življenja.

Ta pojav nam n. pr. za področje našega okraja ilustrira analiza samomorov. Ugotavljam, da je teh vedno manj in to predvsem takih, ki bi se naveličali živeti, kajti med številom samomorov je precej takih, ki so bili že daleč poznani kot duševni bolniki, vendar za družbo ne posebej nevarni.

Kako se naj torej človek rešuje v stiski? Pisec knjige odgovarja: »Saj si končen odgovor na vsako osebo življenjsko vprašanje mora dati vsak sam. Vsak svetovalec stoji samo zato ob strani, da pomaga človeku iz odgovorov na neresena vprašanja iskati pot do njega samega.« (stran 155).

Pisec kmalu za tem nadaljuje: »Dvoje pa je predvsem potrebno, da človek uspešno re-

hari je eksplodirala atomska bomba in v naših deželah so nekaj tednov pozneje ugotovili povečano radioaktivnost; in že se je polastila ljudi nemirna zavest, da jih ogroža strah zaradi radioaktivnosti.« (stran 26).

Piščeve misli iz knjige Človek v stiski sem dobesedno navajal zato, da bi opozoril člane ZK, ideološke komisije in tudi politične šole na našem področju, da bi se ob teh in tudi ob drugih mislih v obnavljanju knjigi začeli spraševati, ali je vse res tako, kot je zapisano in s tem začeli »ustvarjalni boj mnenj na socialističnih pozicijah.« K takemu delu nas sili tudi to, da: »Zveza komunistov, katere poglavitni cilj je boj za socializem, se bori ideološko proti vsem pojavom, ki zmanjšujejo vero v človeka, njegovo ustvarjalno moč ter sposobnost, da

Misli ob knjigi dr. Antona Trstenjaka »Človek v stiski« izdala Mohorjeva družba v zbirki 1961

peti. Trpljenje odklanjajo, ne vidijo smisla v njem, niti ga ne iščejo radi, tudi če jim ga odgrnemo, bi ga najraje odklonili.« (Človek v ravnotežju, 1957, stran 174). V knjigi Človek v stiski pa pisec to misel nekoliko oživi, ko pravi, da moderni človek »o smrti noče nič vedeti« in ob tem se mu toži po časih, ko so domači vzeli bolnika iz bolnišnice, »kakor hitro so zvedeli, da mu ni rešitve, samo, da bi doma v krogu domačih naredili svoje zadnje gmothe in duhovne račune, prosil odpuščanja in se tako v vsej ganljivosti poslovil od svojih najdražjih.« (stran 30).

Na vprašanje, kaj storiti v »strahu pred smrtjo« nam pisec odgovarja: »Šele modra in zrela uvidevnost, da je treba resničnosti smrti vključiti v red svojega življenja, bo človeka mogla pomiriti in osvoboditi strahu ter mu dati tisto duševno zdravje, ki mu daje moč, da se dvigne ob misli na smrt na vedno višjo stopnjo osebne poduhovljenosti.« (stran 31).

Torej beg od življenja in kam? To moreče vprašanje stopnjuje pisec, ko v poglavju Paroksisem (višek užitka) še ugotavlja: »Vse družabno življenje po kavarnah, klubih, saloni in zabaviščih in v gostih zakajenih prostorih je tudi ena sama omama, ki jo stopnjujejo s filmskimi in televizijskimi zabavami ter s spolno izzivalnimi predstavami ob spremljavi jazz glasbe.« In kmalu za tem v istem poglavju je zapisano: »Tudi razne oblike športa, ki je danes prevladalo mišljenje in težnje človeka, imajo svojo privlačno silo

šuje svoje lastne osebne stike: odkritosrčnosti in vprašanju in moči v odgovoru. Človek si mora biti vsaj sam pred seboj do dna odkrit, ko stoji pred osebnimi vprašanji, in mora prav tako imeti dovolj moči, da bo sledil odgovoru, ki mu ga narekuje lastna pamet in lastna vest.« (stran 156).

Kam in kako naj se reši človek v stiski. Pisec knjige nam odgovarja na zadnji strani, v zadnjem odstavku, potem, ko ponovi zgodbo o nervoznem človeku, ki je hotel zaposliti nekoliko nagajivega otroka s tem, da je raztrgal zemljevid, ki je imel na hrbtni strani narisano podobo moža, in naročil otroku, naj sedaj ponovno sestavi zemljevid. Otrok je hitro sestavil zemljevid, ker je »gledal samo podobo moža, ko je bila ista sestavljena, je bil na drugi strani tudi svet v redu.« (stran 157). Takoj za tem pa nadaljuje in zaključuje knjigo: »To velja v prispodobi za vsakega človeka v stiski: ne gre za to, da rešujemo svetovne probleme in uravnavamo svet, ker to presega naše moči. Eno samo je potrebno za nas neposredno in potem bo tudi ves svet v redu: urediti moramo v sebi svojega lastnega človeka.« (stran 157).

Ali je družba res tako enotna, da bi kaj takega bilo mogoče? Ali bodo gospodarji sami uredili v sebi človeka tako, da ne bo več izkoriščanja, da ne bo več tekla kri v Alžiru, v Kongo, v Laosu in ne bo hribov v Belizii in še in še in še lahko vrstila vprašanja. Tak umik od stvarnosti, prepričanje sebe, svoje usode, »neko-

bi spremenil svet, da bi človeško življenje napravil razumno, polnovredno in človeško za vse.« Program ZKJ, stran 479).

In to svojo borbo mnenj mora izvajati ZKJ v odprtih in poglobljenih razpravah med ljudmi in s tem se tudi krepi njena moč in vpliv odnosno vloga SZDL.

Vanek Šifter

Bodoči razvoj pomurskega gospodarstva je pogojen tudi s predelavo kmetijskih pridelkov. Najmanj je razvita predelava poljskih pridelkov in vrtnin. Zaradi tega odhaja iz Pomurja večina tržnih viškov teh pridelkov v surovi nepredelani obliki in s tem tudi znaten del narodnega dohodka. Takšnemu stanju je vzrok ne le pomanjkanje tovrstnih pre-

»AGROMERKUR« OBVEŠČA KMETOVALCE

delovalnih obratov, marveč tudi premalo število pridelovalcev vrtnin, ki pridejo v poštev za predelavo.

Da bi se to stanje izboljšalo, je obrat Kmetijske poslovne zveze »Agromerkur« v Murski Soboti že lani začel organizirati pogodbeno pridelovanje vrtnin. Tako je ta obrat že lani odkupil in konzerviral 55.000 kilogramov kumar, 57.000 kg jedilnega korenja, 3.700 kg petršiljevega lista, 1.700 kg listov zelene, 2.700 kg pora, 10.000 kg feferonov in 9.000 kg paprike — poleg tega pa še kakih 20.000 kg jedilnih gob in manj-

ENKRAT DRUGAČE O RIBIČIH

Okrajna Zveza ribiških družin Pomurja šteje nekaj manj kot 400 članov. Vanjo so vključene štiri ribiške družine: Murska Sobotna, Ljutomer, Gornja Radgona in Lendava. Odkar so postale družine po izvršeni decentralizaciji samostojne, so pokazale lep napredek. To se odraža predvsem v pogledu gospodarjenja, krepitvi discipline, tovarštva med člani in izboljšanju staleža v vodah, posebno še v soboški in ljutomerski družini. V Lendavi je bilo nekoliko težje. Vendar se tudi tu zadnje čase že kaže pravilno razumevanje do športnega ribolova in opustitev lova rib s križaki.

Soboška ribiška družina se je že lani zavzela, da bi postala športna razvedrilna organizacija. V ta namen so organizirali športna tekmovanja svojih članov v metanju uteži, tekmovanje v lovu rib in v polletnih mesecih družabni dan na Muri. Soboška družina je

lani imela tudi pet posvetovanj s svojimi člani. Omembe vredno je to, da so na nekem izmed teh posvetovanj sprejeli sklep, da vsak član družine opravi 20 prostovoljnih ur pri čiščenju terena ob vodah, pozimi pri sekanju ledu na vodah in pri drugih nujnih delih, ki so potrebna pri nemočenem izvajanju športnega ribolova in ribogojstva.

Poribljavanje voda, katerega mu so posvetili precejšnjo pozornost, je bilo lani posebno dobro in učinkovito izvedeno. Samo soboška in ljutomerska družina sta vložili okrog 5 tisoč ribjih mladice. Za prihodnje leto predvidevajo, da bo vlašarja še znatno večje, okrog 7 tisoč mladice. Ker nimajo svojih ribogojnic, so večino vložene ribjega podmladka kupili v ptujski ribogojnici. Zato se zveza seveda močno zavzema, da bi ribogojnico uredili doma, kjer bi lahko odgojili dovolj mladice za svoje potrebe.

Pomemben je tudi prispevek pomurskih ribičev na področju preskrbe trga z ribami. Lani so za široko potrošnjo nudili okrog 2 tisoč kg rib. Letos računajo, da se bodo te količine še povečale. Zveza ima v upravljanju ribnik v Gresovščaku pri Ljutomeru in aku-

mulacijsko jezero pri Dobrovniku v Prekmurju. Močno pa družine skrbijo predvidene regulacije nekaterih pomurskih potokov, posebno še reke Mure.

Načrti Zveze ribiških družin Pomurja so veliki tudi za leto 1961 in jih bodo skušali vsekakor uresničiti.

-rj-

V KRATKEM PO POMURJU

LENDAVA — V torek je bilo v Lendavi zasedanje občinskega ljudskega odbora. Na skupni seji so razpravljali o delu upravnih organov ObLO v minulem letu. Na ločenih sejah pa so sklepali o združitvi trgovskih podjetij »Preskrba« in »Center« Lendava.

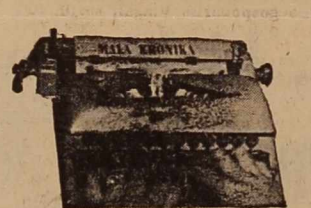
Kljub trčenju nadaljeval vožnjo

Voznik avtobusa Jože Zadravec je na relaciji Kuzma — Murska Sobotna, med vasjo Polana in Crnelavci vozil preko svoje polovice ceste. Nasproti mu je prihajal osebni avtomobil, ki ga je upravljal Janez Hegediš, le-ta pa je vozil po sredini ceste čez kupinski most. Nekaj deset metrov pred srečanjem je voznik osebnega avtomobila opazil, da se avtobusu ne bo mogel izogniti in je zato zavozil na skrajno desno stran ceste. V tem času pa je že pripeljal avtobus in trčil v prednji levi blatnik osebnega avtomobila. Kljub trčenju pa so šofer avtobusa ni ustavil, pač pa nadaljeval vožnjo. Po kasnejših ugotovitvah je bil šofer avtobusa nekoliko vinjen.

bila opazil, da se avtobusu ne bo mogel izogniti in je zato zavozil na skrajno desno stran ceste. V tem času pa je že pripeljal avtobus in trčil v prednji levi blatnik osebnega avtomobila. Kljub trčenju pa so šofer avtobusa ni ustavil, pač pa nadaljeval vožnjo. Po kasnejših ugotovitvah je bil šofer avtobusa nekoliko vinjen.

STOLETNICA NA KAMEŠČAKU UMRLA

V izredno visoki starosti je minuli teden umrla na Spodnjem Kamenščaku Terezija Semenč. Naši bralci se gotovo še spominjajo, da smo jo lansko jesen ob njeni stoletnici predstavili. Sicer pa so tudi njeni otroci že precej priletni. Najstarejša hčerka je namreč že tudi prekoračila 70. leto.

ROJSTVA

Rodile so Magda Joklovič iz G. Lakna — deklica, Zora Trajber, iz Koblija — deklica, Elizabeta Bači, iz Žitkovec — deklica, Marija Šarkež, iz Ropče — dečka, Marija Balazic, iz Mlajtnec — dečka, Jolanka Zakoč, iz Stanjevec — dečka, Kristina Gjerjek, iz Kovčevce — dečka, Marija Antalič, iz Veščice — dečka, Hilda Lančaj, iz Sotine — dečka, Anica Vršič, iz Radomerja — deklica.

POROKE

Poročili so se: Evgen Kolmanč, poljedelec iz Borelec in Matilda Komin, šivilja konfekcije, iz Satahovec; Ludvik Novak, evangeličanski duhovnik iz Crnelavec in Erika Banfi, poljedelka iz Veščice; Herman Vučak, mlinar iz Beznovec in Hermina Huber, poljedelka iz Bodonec; Geza Krenos, strojni ključavničar, iz Beznovec in Sidonija Sinic, šivilja konfekcije iz Crnelavec.

OBCNI ZBOR DIJASKE ZADRUGE NA ESS

Na občnem zboru, ki je bil v minulem tednu, so izvolili novi upravni in nadzorni odbor, ki pa šteje skupno pet članov. Tajnik in blagajnik sta podala svoja poročila za preteklo leto. Zadruga je imela v lanskem letu 214.775 dinarjev prometa, od tega 95.459 dinarjev čistega dohodka.

Dosedanja dejavnost zadruga je bila predvsem opravljanje stroje-pisnih in stenografskih uslug gospodarskim organizacijam, ustanovam, zavodom in tudi posameznikom. Zadruga pa je sprejela sklep, da bi se naj njeno delo v bodoče razširilo tudi na druga področja, kakor na primer na pomoč pri knjigovodstvu, s čimer pa bi si pridobili tudi prakso v podjetjih. Nadalje so tudi sklenili, da bi naj v bodoče v zadrugi aktivno sodelovali tudi nižji razredi.

padnega dosežemo le okoli 1.650 din dohodka na ar.

Uspehi teh pridelovalcev so vsekakor močno zbudili zanimanje za pridelovanje vrtnin tudi med ostalimi pridelovalci v sosesčini.

Obrat »Agromerkur« v Murski Soboti tudi letos v še širšem obsegu organizira pridelovanje več vrst vrtnin. Za-

ni podrobno poznano vsem kmetovalcem, je zaželeno, da kmetijske zadruga kot organizatorji proizvodnje vabijo k razgovorom (o datumih so zadruga že obveščene) čim več pridelovalcev, da bi lahko ti prešli podrobna navodila o pridelovanju vrtnin in pojasnila o odkupnih pogojih ter cenah, ki so za pridelovalce in

zadruga, kakor tudi za družbene poslaste, zelo ugodne. V interesu pridelovalcev pa je, da se teh posvetovanj polnoštevilno udeležijo.

Obrat »Agromerkur« kot organizator in prevzemalec pogodbeno proizvodnje vrtnin pa bo preko Radia Murska Sobotna in v Pomurskem vestniku redno obveščal pridelovalce in zadruga o času in načinu setve, oskrbovanja in zdravstvene zaščite vrtnin.

»AGROMERKUR«

Obrat KPZ M. Sobotna

kumare za vlaganje, feferoni, korenjček jedilni, poriluk, paprika in gorčica. Poleg tega pa tudi za nekatere vrste zdravilnih zelišč in jagodičevja.

Ker pridelovanje vrtnin še

Pranje spada med težka opravila gospodinje. — To je bilo nekoč, — danes Vam sodobna pralna sredstva to delo izdatno olajšajo.

Detergent OSKAR je Vaš dober pomočnik pri težkem delu! — OSKAR pere hitro, uspešno in je poceni!

Za belo in pisano perilo OSKAR, — za volno, svilo, naylon in perlon detergent »PERILO«

ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT

Letni občni zbor NK „Sobota“

Na doseženih uspehih graditi dalje

je dejal v svojem pozdravnem nagovoru tajnik Nogometne zveze Slovenije tov. Dernač — Navzoči tudi predsednik ObLO Karel Lutar, predstavniki PNP in sodniške organizacije

Na letnem občnem zboru Nogometnega kluba Sobota, ki je bil v nedeljo dopoldne, je bilo iz poročila sekretarja Vlada Cvetka in dokaj živahne razprave moč izluščiti glavno ugotovitev: da je bilo delovanje tega, tudi v slovenskem merilu močno uveljavljenega kluba v preteklem letu zelo uspešno. Postavljen je že najglavnejši temelj, na katerem bo klub lahko še uspešneje gradil dalje: množičnost aktivnih članov. V klubu deluje sedaj okrog 140 aktivnih igralcev, med katerimi je nad 80 pionirjev in mladincev, kar priča o tem, da so v preteklem letu posvečali podvojeno skrb prav mlademu naraščanju. Na zboru so naglašali potrebo po najbolj smotrni in vsestranski vzgoji mladih športnikov; za uresničitev tega smotra pa je sedanjše število trenerjev premajhno. Kakovostni dosežki posameznih klubskih moštev v posameznih tekmovanjih so že znani; ob dosedaj največjem uspehu I. moštva, ki je v jesenskem tekmovanju SCL zaslužno pristalo na III. mestu v tej konkurenci, velja omeniti tudi mladinsko moštvo, ki si je v Slovenski mladinski ligi priborilo častno 5. mesto, dalje I. pionirsko moštvo, ki v pretekli tekmovalni sezoni ni zabeležilo niti enega poraza itd. Pionirskim moštvom bo treba v prihodnosti zagotoviti več tekmovanj, kar pričakujejo predvsem od PNP. Se prav posebno priznanje je bilo igralcem I. moštva in njegovemu tehničnemu vodstvu izrečeno na zboru za vzorno športno zadržanje na tekmovanjih, kar je močno prispevalo k temu, da je Sobota znana po vsej Sloveniji kot uveljavljen klub, katerega radi vabijo in tudi gledajo na svojih igriščih. Razen s slovenskimi vodilnimi klubi so v zadnjem letu navezali dokaj tesno sodelovanje tudi z nekaterimi hrvaškimi klubi v bližnji soseščini.

Tekmovanje na I. soboški O emletki

120 tekmovalcev

Na soboški I. Osemletki se že pripravljajo na športno tekmovanje za prvenstvo Pomurja. Tako so v soboto priredili mednarodno tekmovanje v orodnem mnogoboju in namiznem tenisu. Nastopilo je 20 razrednih tekmovalnih moštev z 80 tekmovalci v orodnem mnogoboju in 12 ekip s 40 tekmovalci v namiznem tenisu. Tekmovanem je prisostvovalo veliko število pionirjev, ki so živahno vzpodbujali svoja moštva. V orodnem mnogoboju so bili v konkurenci pionirjev zabeleženi ti rezultati: med 6. razredi je ekipo zmagal VI d razred s 110,3 točke, med posamezniki pa Bavčar 39,5, Herlić 38,3, Baranja 38 točk itd., med 7. razredi VII c razred s 110 točkami, posamežno Brunec 37,5, Sabotin 37,4, Ori 37 točk, med 8. razredi VIII c razred s 113,4 točke, med posamezniki

Sapač 39,9, Bavčar 39,7, Sraka 38 točk. Pionirke: med šestimi razredi VI d razred s 109,1 točke, med posameznicami Čarni 38,5, Medić 38, Hajdinjak 38 točk, med sedmimi razredi VII c s 104,8 točke, med posameznicami Rapoša 39,5, Bačić 38,7, Koltaš 37,3 točke, med osmimi razredi VIII b s 114,2 točke, posamežno Hajdinjak 39,8, Bašek 39,3, Trstenjak 38,5 točke. Namizni tenis: ekipno: VII b — I. moštvo 25, VIII a 20, VIII b 19 točk itd. Posamezniki: Frlm 10 zmag, Vadnal 9 zmag, Sraka 8 zmag, Sapač 7 zmag.

Košarka tudi v Beltinci

Kot so nam sporočili iz Beltincev, je zanimanje za košarkarski šport dokaj naraslo tudi v tem kraju. Na beltinski

Tedenski KOLEDAR

Petek, 20. jan. — Boštjan Sobota, 21. jan. — Neža Nedelja, 22. jan. — Viktor Ponedeljek, 23. jan. — Rajko Torek, 24. jan. — Feliks Sreča, 25. jan. — Trpimir Četrtek, 26. jan. — Pavla

PREKLIC

Podpisani Stanko Frank, preključem vse neresnične besede, ki sem jih govoril proti šolskemu upravitelju Tonetu Hanželu, Osnovna šola 80, Odranci.

Stanko Frank, Odranci 80.

Upravni odbor Gostinskega podjetja »Central« v M. Soboti razpisuje mesto SOBARICE

Pogoji so:

po možnosti znanje enega tujega jezika, verzirana v tej stroki, hrana in stanovanje zagotovljena. Nastop službe takoj. Ponudbe poslati na gornji naslov, plača po učinku. D-43

Za pitanje prašičev samo »REDIN« ker pospešuje debelenje

Oglas v Pomurskem vestniku - siguren uspeh

klub za svoje simpatizerje prirejal občasne sestanke ter jih seznanjal z uspehi posameznih moštev in z delom kluba. Mimo novega 19-članskega odbora so na občnem zboru izvolili tudi dva častna člana upravnega odbora: predsednika ObLO M. Sobota Karla Lutarja in Ivota Kardoša. Se sebej pa so pohvalili predsednika in sekretarja kluba za njuno požrtvovalno delo.

Preteklo nedeljo — serija sedemmetrovk

BELTINČANI NAJUSPEŠNEJŠI

Na drugem tekmovanju za prvenstvo Pomurja v streljanju sedemmetrovk, ki ga je priredil okrajni rokometni odbor, je preteklo nedeljo nastopilo v soboškem TVD Partizan 5 tekmovalnih moštev s 33 posamezniki, kar je v primerjavi z lanskim letom napredek v množičnosti, saj so takrat nastopila samo 3 moštva. Namen tega tekmovanja je v tem, da vzpodbuja rokometna moštva k pripravam tudi v zimski sezoni. Tekmovanje samo pa je tudi zelo zanimivo, saj ni moč zvedeti za zmagovalca vse do zadnjega trenutka tekmovanja.

Na tem tekmovanju so bili doseženi ti rezultati: Sodniki: Faboš (Belt.) 19:11 (2:0), Faboš: Beltinci 3:22 (0:2), Beltinci: Krog

KINO

MURSKA SOBOTA — od 20.—22. jan. francoski barvni kinema: »Beatrice Cenci«; od 23.—24. jan. slovenski film: »Akvaja«; od 25.—26. jan. italijanski film: »Nezveste«.
GORNJA RADGONA — od 21.—22. jan. ameriški kinemaskopski film: »Ulica Friderica št. 10«; 25. jan. ameriški film: »Detektivska zgodba«.
LENDAVA — od 20.—22. jan. sovjetski film: »Enainštrideseti«; od 21.—23. jan. italijanski film: »Zadnja kočija«.
SLATINA RAJENCI — od 21.—22. jan. ameriški barvni kinema: »Zlato v džungli«; 26. jan. jugoslovanski film: »Osmi vrata«.
LJUTOMER — od 21.—22. jan. italijansko-francoski barvni kinema: »Poslednji raj«; od 25.—26. jan. francoski film: »To je čas ubijalca«.
VERZEJ — od 21.—22. jan. francoski barvni film: »Sakramenska frklja«.
KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — od 21.—22. jan. italijanski film: »Vrtni vrt«; 25. jan. jugoslovanski film: »Klempo« — veliko potovanje.
VIDEM OB SCAVNICI — od 21.—22. jan. bolgarski film: »Događek na ulici«.

MALI OGLASI

KUHINJSKO IN SAMSKO POSREDOVANJE v dobrem stanju ugodno prodam. Prečna 2, M. Sobota. M-51
ZDRAVA UPOKOJENKA dobi mesto gospodinje pri dveh starejših zakonih z lepoto sobo, hrano in 3000—4000 din mesečne nagrade. Reflektantinja se najavi pri Trg. podjetju »DOM« Rogoševci, poslovalnica št. 1. M-47
PRODAM NOVO HIŠO z velikimi brajdami, električno razsvetljavo, 40 arov zemlje, 10 minut od postaje Velika Nedelja. Jože Sak, Mihovci 68. V. Nedelja. M-48
VAJENCA sprejme trgovina »Varteks«, takoj. Varteks, M. Sobota. M-34
KLAVIR s kratkimi križanji žicami metalne konstrukcije v dobrem stanju prodam. Cena ugodna. Znamka Fraz Wirtl. Vorašati: Trg Republike 6, Čakovci. M-36
BLAZINO, novo, za 2 postelji, najboljši puh, prodam. Naslov v upravi lista. M-38
POSESTVO z vsemi kulturami v izmeri 5 hektarov prodam. Litrop Jože Lokavec št. 48, p. Zagorje, Velika pri Čmureku. M-40
HIŠO s plinsko kurjavo, električno in vrtom v Dolgi vasi pri Lendavi zamenjam za slično v okolici Balatona ali tudi drugje na Madžarskem. Eros Katica, Dolga vas 24. M-41
GOSPODARSKO POMOČNICO sprejemam. Nastop službe s 1. februarjem 1961. Informacije na Upravi Trgovskega podjetja »Merkur« v Murski Soboti. M-42

ZAHVALA

Po težkem trpljenju smo za večno izgubili našega ljubega moža, očeta, starega očeta in brata

IGNACA HOZJANA

Zahvaljujemo se vsem, ki so predragega pokojnika v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti in mu darovali številne vence. Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, znancem in sosedom, ki so nam bili v pomoč v času njegove bolezn in na njegovi zadnji poti. Enako tudi bolniškemu osebju Internega oddelka v Murski Soboti, nadvse pa domačemu zdravniku dr. Lojzetu Toplaku zaradi njegove požrtvovalnosti kakor tudi članom PGD Trnje

Zalujoči: žena, sina Joško in Ignac, snaha, vnuka, brata in sestra.

OBVESTILO

Obveščamo vse mladince, rojene leta 1943, ki imajo stalno bivališče na področju občine Murska Sobota, da bo v času od 26. do 31. januarja 1961. leta vpis v evidenco obveznikov-nabornikov letnika 1943. Vpis opravljajo krajevni uradi za svoje matično področje, za matično področje Murska Sobota pa oddelek za narodno obrambo pri ObLO Murska Sobota. Mladinci omenjenega letnika naj se javijo za vpis v evidenco ne glede na to, če so prejeli poziv ali ne.

ObLO Murska Sobota

Zdravstveni dom Murska Sobota sporoča, da se je SPLOŠNA AMBULANTA PRESELILA V PROSTORE ZDRAVSTVENEGA DOMA V GRAJSKO ULICO 16.,

kjer poslujejo prav tako kot prej vse splošne in specialistične ordinacije razen rentgena, ki je ostal v zgradbi ZSZ v Kerčičevi ulici 11. Razpored nočnih dežurstev je razviden pred vhodom v Splošno ambulanto v Grajski ulici. Prosimo, da se v nočnih urah — v nujnih primerih — obračajo pacienti le na dežurnega zdravnika.

Uprava

Komisija za uslužbenske zadeve pri Občinskem ljudskem odboru Murska Sobota razpisuje naslednja prosta delovna mesta v upravnih organih Občinskega ljudskega odbora Murska Sobota

V URADU TAJNIKA
1. Stenodaktilografa

V ODDELKU ZA SPLOŠNE IN DRUŽBENE SLUŽBE

- Referenta za zdravstvo
- Referenta za OM službo
- Referenta za požarno varnost

V ODDELKU ZA GOSPODARSTVO:
4. Statistika

Pogoji: Pod točko 1. srednja strokovna izobrazba z znanjem stenografije ali končana administrativna šola in strokovni izpit.

Pod točko 2., 3. in 4. srednja strokovna izobrazba in opravljen strokovni izpit.

Pravilno kolkovane prošnje z zadnjim šolskim spričevalom in življenjepisom naj prosilci vložijo v 15 dneh od te objave na Občinski ljudski odbor Murska Sobota.

O-50

Uprava Zavoda za zaposlovanje invalidov in drugih oseb v Ljutomeru razpisuje

3-mesečni pletarski tečaj,

ki se bo začel s 1. februarjem 1961. Prijave je poslati do 28. I. 1961. Po končanem tečaju pridobijo kandidati polkvalifikacijo v pletarski stroki.

Pogoji za sprejem v tečaj so naslednji: prednost imajo delovni invalidi in invalidi NOB, vojne ali obojestranske sirote, dekleta in fantje v starosti od 15—25 let.

Upravni odbor Trg. podjetja »ŽELEZO« Murska Sobota razpisuje naslednja delovna mesta:

2 kvalificiranih prodajalcev,

prednost imajo izučeni v železninski stroki

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe čimprej. Pismene ponudbe poslati na upravo podjetja z življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja.

O-44

Sprejemamo v zakup vsa kmetijska zemljišča od zasebnikov v naslednjih katastrskih občinah:

MURSKA SOBOTA, PETANJCI, TIŠINA, MUR. PETROVCI, SODIŠINCI, TEŠANOVCI, MORAVCI, MLAJTINCI, RAKIČAN, LEMERJE, PREDANOVCI, BREZOVCI, PUŽAVCI, STRUKOVCI, TOPOLOVCI IN BEZNOVCI.

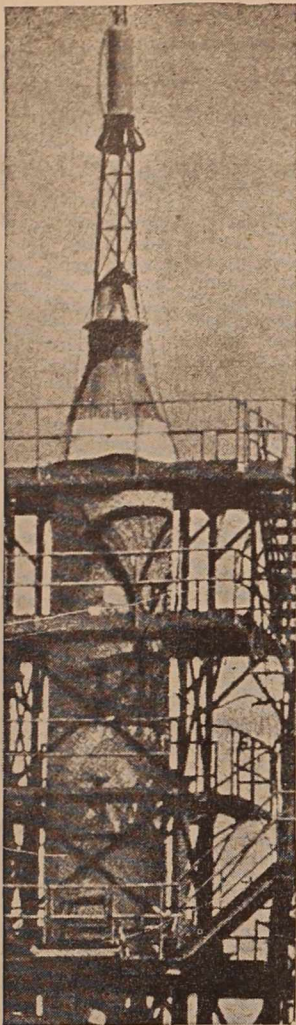
Pismeno ponudbo o zakupu je poslati na upravo Kmetijskega gospodarstva Rakičan, kjer je mogoče dobiti tudi vse informacije v zvezi s pogojem zakupa.

Kmetijsko gospodarstvo Rakičan

O-37

AEROKLUB MURSKA SOBOTA

je pričel v zadnjih mesecih preteklega leta z intenzivnim delom na izgradnji letališnih naprav. Ustanovil je redno letalsko šolo v okviru Pomurskega letalskega centra, opravi klubske pisarno itd., vse v cilju, da bi se soboško letališče lahko čimprej usposobilo tudi za gospodarske namene. Ta cilj hoče Aeroklub Murska Sobota doseči v tem letu! Na občnem zboru Aerokluba Murska Sobota, ki bo v nedeljo, dne 22. jan. 1961, ob 10. uri v prostorih hotela »Zvezda« v Murski Soboti, bodo sprejeti in osvojeni predlozi za nadaljnji razvoj letalske šole, letalskih naprav in ostalega dela aerokluba. Prosimo vse tovarišice in tovariše, ki so zainteresirani na razvoju letalstva v Pomurju, da se občnega zbora aerokluba zaresljivo udeležijo. Prijatelji plavega športa vjudno vabljeni! Za člane kluba je udeležba obvezna!

Zadnje priprave pred poletom prvega Američana v vesolje

Če bo Američan prvi – vedo samo v Moskvi

»Vsemirski Kolumbi so pripravljeni!« Tako je pred nedavnim izjavil ameriški pilot Gordon Cooper, eden od sedmorice, izbranih za polet v vesolje in ki so se leto in pol pripravljali za ta polet.

Posebna raketa, ki so jo že pripravili, bo enega izmed pilotov odnesla v vesolje, kjer bo na višini 300 kilometrov dvakrat obkrožil zemljo in se potem spustil v morje, nekje v Atlantiku ali na Pacifiku.

Gornji del ameriške rakete, s katero naj bi že v kratkem poletel v vesolje človek.

Ta dni so naredili prvi poskus z lutko, ki je pristala na odrejenem mestu. Posebni del rakete, kjer bo kabina za pilota, je opremljen z najmodernejšimi napravami. Ob pristanku na vodi se bo ta del rakete avtomatično odprl in pilot bo v nekaj sekundah že plaval v gumijastem čolnu in tako počakal na helikopter kake vojne ladje, ki ga bo odpeljal na suho. Kljub temu, da ameriški astronauti zatrjujejo po-

polno varnost pri letu v vesolje in pristanku rakete na odrejenem mestu, za kar je najbolj primerna voda, ki ublaži udarec, so ameriške pilote za vsak slučaj izvežbali tudi za pristank v – puščavi.

Piko na i pa so postavili ameriški konstruktorji z avtomatično napravo, ki lahko odvrže pilota iz rakete še pred poletom – če bi prišlo do eksplozije rakete že na zemlji.

Pričakujejo, da bodo naredili v Ameriki ta poskus že čez nekaj tednov. Odgovor na to, če bo poletel v vesolje prvi Američan ali Rus, pa vedo samo v Moskvi.

Nenavaden „konjiček“ Petra Ilića iz Metkovića

Čuvar potopljenega mesta

V Metkoviću živi občinski uslužbenec Peter Ilić, ki že trideset let zbira ostanke velikega rimskega mesta, z okrog 80 tisoč prebivalci in ki so ga v VII. stoletju porušili Avari in Slovenci, danes pa leži v glavnem pod vodo velikega neretljanskega močvirja. Narono – tako se je mesto imenovalo – so raziskovali, kolikor je to pač v tem močvirnem kraju možno, že mnogi arheologi.

Vendar so delo opustili. Takrat, pred približno tridesetimi leti je arheologom pomagal tudi mladi Ilić. Kasneje se je ves posvetil temu delu. Kolikor ima prostega časa, vsega porabi za iskanje ostankov izginulega mesta ob Neretvi. V nekem skednju je uredil poseben prostor za lapidarij. Sem nosi svoja odkritja: plošče z latinskimi napisi, denar, ki ga tu in tam odkupi tudi od otrok, okraske, izrezane iz kamena itd. Sicer pa je tudi vas Vid, kjer stanuje Peter Ilić, zgrajena v glavnem iz ostankov mesta Narona. Arheolog

– amater Ilić je odkril pod vodo med drugim tudi sarkofage, toda sam, in brez denarja, jih ne more potegniti iz močvirja. Upa pa, da bo to moč narediti takrat, ko bo reka Neretva regulirana. Če se tega učaka – pravi – bo pustil službo na občini in se ves predal odkrivanju rimskega mesta, katerega je v tridesetih letih po izkopavanjih toliko spoznal kot malokateri poklicni arheolog. Ilić skrbno čuva vsako najdbo, prav tako pa opozarja tudi sovaščane, naj ne uničujejo ničesar, kar liči na staro, potopljeno rimsko mesto.

Skoraj od Metkovića do morja se razprostirajo velika močvirja, ki leto za letom uničujejo še tisto bore zemlje, kolikor je poskušali prebivalci obvarovati pred uničenjem. Z regulacijo Neretve bodo pridobili velike površine rodovitne zemlje. Pa ne samo to, našim arheologom bo s tem omogočeno, da raziščejo ostanke rimskega mesta Narona, ki leži pod vodo.

Elektrika, ki ne ubija

Do nedavnega so samo ptice lahko sedele na električnih žicah z električnim tokom, ne da bi jim bilo življenje v nevarnosti. Delavci pri popravilu žic pod električnim tokom, so morali uporabljati gumijaste ali druge izolatorje.

Neki inženir, specialist za visoko napetost v ameriški mornarici, je odkril način, kako lahko z golimi rokami popravljajo elektrovođe z mnogo manjšo nevarnostjo kot prej. Iznajdba temelji na navadni košari, izdelani iz specialnega materiala, v kateri se

di delavec. Na dnu košare je mreža iz žice, povezane z električnim tokom. Na ta način je delavec pod isto napetostjo kot žica, v kateri dela.

NIHCE NOČE BITI EICHMANN

Argentinska vlada je angažirala nekega poljskega režiserja, naj posname film o življenju vojnega zločincega Eichmanna. Vsi filmski igralci, katerim je režiser doslej ponudil glavno vlogo v tem filmu, so ponudbo odklonili.

NAMESTO VIZITKE

Iz parkiranega avtomobila v ZDA je zmanjkal radioapar. Lastnik avtomobila je čez nekaj časa na sedežu odkril fotoapar. ki ni bil njegov. Aparat je oddal na policiji, kjer so ga odprli in razvili film. Tako je policija že na sledi tatovom, ki so se pred krajo slikali, ne sluteč, da je nekdo med njimi tako pozabiljiv.

PROTI TRUŠCU LETAL

Da bi prebivalstvo zaščitili pred trušcem reaktivnih letal, so v Hamburgu zgradili prvo »zaščitno halo« v Evropi. V tej hali bodo letala ogrevala svoje motorje. Na ta način želijo 300 tisoč meščanom, ki živijo v bližini letališča, pripraviti nekoliko mirnejše spanje. Hamburgani so graditeljem hale že vnaprej hvaležni.

DROBNE ZANIMIVOSTI

PRIJATELJI IN ŽRTVE ALKOHOLA

Lani so v Franciji porabili za alkoholne pijače 990 milijonov starih frankov. V Parizu so izračunali, da pride na vsakih petdeset odraslih Parižanov ena kavarna in da preko 800 tisoč Francozov popije dnevno vsak čez dva litra vina. S prodajo vina in drugih alkoholnih pijač se v Franciji preživlja preko 2,2 milijona ljudi. Alkohol zakrivi več smrti kot tuberkuloza, 65 odst. vseh bolnikov v bolnišnicah za duševne bolezni pa je bilo alkoholikov.

REDKOST POSEBNE VRSTE

Saveta Božič iz Novega Sada zbira razglednice z narodnimi nošami. Doslej je zbrala že čez 5000 takih razglednic, ki prikazujejo narodno nošo narodov vseh kontinentov.

HOTEL S 3400 SOBAMI

V Moskvi bodo prišli graditi nov hotel, ki bo imel 3400 sob. To bo največji hotel v Evropi. Hotel bo lahko prenočil 5900 ljudi, imel bo dve kino dvorani s 3000 sedeži in koncertno dvorano, v kateri bo prostora za prav toliko ljudi.

PRVI JE BIL POLICIST

Neki graški policist je v prijetni družbi silvestroval. Dobri dve uri po polnoči se je odpravil z avtomobilom proti domu, seveda nekoliko novoletno razpoložen. Vse bi bilo v redu, če se na nekem križišču ne bi zaletel v vojaški tovornjak. Službujoči policist je takoj stopil h kolegu in kajpak opazil, da je vinjen. Kolega gor, kolega dol, naredil je prijava. Vinjenemu vozniku so odvzeli vozniško dovoljenje, razen tega pa je v službi še suspendiran. Omenjeni policist je bil prvi, ki je v letu 1961 zakrivil prometno nesrečo v Avstriji.

PRVI ANGLEŠKI SATELIT

Kakor poročajo, bodo tudi Angliji letos izstrelili v vesolje prvi umetni satelit.

320 MILIJONOV DOLARJEV DNEVNO

V Organizaciji združenih narodov so pred nedavnim objavili, da porabijo države v svetu dnevno 320 milijonov dolarjev za oborožitev.

VZIDANA KOPALNICA

Neka tovarna v Zahodni Nemčiji je konstruirala kompletno kopalnico s kadjo normalne velikosti z bojljerjem, ki jo je mogoče po uporabi zložiti v zid na podoben način, kakor zložimo žimnico pri kauču. Takšne kopalnice bodo veseli predvsem tisti, ki imajo tesna stanovanja. Vgraditi jo je mogoče tudi v kuhinjo, ki bi postala tako prostor, kjer se pripravljajo jedila in kjer se človek lahko tudi okopa. Razen tega pa je mogoče takšno zložljivo kopalnico vgraditi tudi v takšne kopalnice, kjer so bili doslej le tuši.

NAJVIŠJA STAVBA NA SVETU

Gre za tako imenovano »Moskovsko iglo«, za televizijski stolp, ki bo dosegel 508 metrov in bo za 200 metrov višji od Eiffelovega stolpa ter za okrog 50 metrov višji od doslej najvišje stavbe na svetu – newyorškega Empire State Buildinga.

Na Siciliji lovijo medvede tudi z letali. V prostorni tajgi je to najbolj uspešen način lova. Le, če je v bližini gozd, se medved reši. Na sliki: pravkar ustrelenega medveda vlečejo lovci k letalu.

Agatha Christie Stanovanje v tretjem nadstropju

Pospremil je Donovan na vrat in na stopnice. Tam sta se nekaj časa pogovarjala. Ko se je Poirot naposled vrnil v stanovanje, je našel Jimmyja sredi dnevnice sobe, kako zbegano strmi okrog sebe.

»Torej, gospod Poirot,« je spregovoril, »kaj pa zdaj?«

»Ničesar ni več. Primer je končan.«

»Kaj?«

»Vse vem – zdaj.«

Jimmy je bolščal vanj.

»Tista steklenička, ki ste jo našli?«

»Tako je. Tista steklenička.«

Jimmy je odkimal.

»To nima zame ne repa ne glave. Iz tega ali onega razloga lahko samo vidim, da ste nezadovoljni s pričanjem zoper Johna Fraserja, kdorkoli je že to.«

»Kdorkoli je že to,« je mirno ponovil Poirot. »Če je sploh kdo – prav, tedaj bom res presenečen.«

»Ne razumem.«

»To je samo ime – in nič drugega – ime, ki je skrbno zapisano na robčku.«

»In pismo?«

»Ali ste opazili, da je natipkano? Zakaj le? Povedal vam bom. Rokopis je mogoče prepoznati, tipkano pismo pa je veliko lažje izslediti, kakor si mislite – ampak, če je pravi John Fraser napisal to pismo, se tega ni zavedel! Ampak ne, napisano je bilo nalašč, za poseben namen, in nekdo ga je vtaknil v žep umrle, da bi ga mi našli. Johna Fraserja sploh ni.«

Jimmy ga je vprašujoče pogledal.

»In tako,« je nadaljeval Poirot, »sem se vrnil do točke, ki me je najprej presenetila. Slišali ste, ko sem rekel, da so nekatere stvari v sobah na istem mestu v danih okoliščinah. Našel sem troje. Lahko bi omenili še četrto – ELEKTRIČNO STIKALO, PRIJATELJ MOJ.«

Jimmy je še zmerom nerazumevajoče strmel vanj. Poirot je nadaljeval.

»Vaš prijatelj Donovan se ni približal oknu – roko si je okrvavil s tem, da se je dotaknil mize! Ampak takoj sem se vprašal – zakaj je položil roko na mizo? Kaj je počel, ko je tipaje hodil po tej sobi v temi? Zakaj spomnite se, prijatelj: električno stikalo je zmerom na istem mestu – pri vratih. Zakaj torej ni takoj, ko je stopil v sobo, potipal za stikalom in prižgal luč? To je bila naravna, normalna stvar, ki jo je treba napraviti. Kakor pravi sam, je poskušal prižgati luč v kuhinji, a mu ni uspelo. Toda ko jo je hotel prižgati, je bila čisto v redu. Ali torej ni želel, da bi se takrat luč prižgala? Ko bi jo, bi pri priči ugotovili, da sta v napačnem stanovanju. Tedaj ne bi bilo razloga, da bi hodila v dnevno sobo.«

»Na kaj napeljujete, gospod Poirot? Ne razumem. Kaj hočete reči?«

»Reči hočem – pogledjte tole.«

Poirot mu je podal ključ.

»Ključ tega stanovanja?«

»Ne, mon ami, ključ zgornjega stanovanja. Ključ mademoiselle Patricije, ki ga je bil Donovan Bailey zmaknil iz njene torbice med večerom.«

»Ampak zakaj – zakaj?«

»P a r b l e u ! Zato, da je lahko storil, kar je hotel storiti – doseči dostop v to stanovanje docela nesumljivo. Ze prej se je prepiral, da vrata v dvigalo niso zapahnjena.«

»Kje ste dobili ključ?«

Poirot se je široko nasmehnil.

»Ravnokar sem ga našel, kjer sem ga iskal – v Donovanovem žepu. Vidite, tista steklenička, ki sem jo poskušal najti, je bila samo zvijača. Donovan sem potegnil. Storil je tisto, kar sem vedel, da bo storil – odmašil in poduhal. In v tisti steklenički je etilklorid, zelo močan anestetik, ki deluje močno in pri priči. Tako sem pridobil trenutek ali dva njegove nezavesti, ki sem jo potreboval. Iz žepa sem mu potegnili dve reči, za kateri sem bil vedel, da sta tam. Ključ je bil ena, druga ...«

Utihi je, potem pa nadaljeval:

»Medtem sem premišljeval o razlogu, ki ga je navedel inšpektor, zakaj je bilo truplo skrito za zastorom. Da bi pridobil čas? Ne, ni šlo zgolj za to. In tako sem pomislil na eno stvar – na pošto, prijatelj. Večerna pošta pride ob pol desetih ali nekako tako. Recimo, da morilec ne najde, kar je iskal, in da lahko pride tisto z naslednjo pošto. Jasno, da se bo vrnil. A zločina ne sme odkriti služkinja, ko se vrne, sicer bi policija zasedla stanovanje: zato skriva truplo za zastor. In služkinja nič ne sumi in kot po navadi odloži pisma na mizo.«

»Pisma?«

»Da, pisma.« Poirot je potegnil nekaj iz žepa.

»To je drugi predmet, ki sem ga vzel iz žepa gospoda Donovan, ko je bil v nezavesti.« Pokazal je naslov – kuverta z natipkanim naslovom gospe Ernestine Grant. »Ampak, gospod Faulkener, preden pregledava, kaj je v tem pismu, vas bom nekaj vprašal. Ali ste ali niste zaljubljeni v gospodično Patricijo?«

»Zelo mi je do Pat – ampak nikdar nisem pomislil, da bi lahko upal.«

Mislili ste, da je njej za Donovan? Mogoče se je začela ogrevati zanj – a to je bil le začetek, prijatelj. Vi ste zdaj na vrsti, da jo pripravite, da bo pozabila na to – da stojite ob njej v težavah.«

»Težavah?« je ostro vprašal Jimmy.

»Da, težavah. Stori boste vse, kar je mogoče, da njenega imena ne bodo vpletali v to, toda v celoti bo to le nemogoče. Ona je bila namreč motiv.«

Odprl je kuvert, ki jo je držal v roki. Iz nje je padlo pismo. Bilo je od neke odvetniške tvrdke:

Spoštovana gospe, dokument, ki ga prilagate, je docela v redu, in dejstvo, da se je poroka izvršila v tuji deželi, je v ničemer ne razveljavlja.

Poirot je razgrnil prilogo. Bilo je potrdilo o poroki med Donovanom Baileyem in Ernestine Grant, datirano pred osmimi leti.

»Moj Bog!« je vzkliznil Jimmy. »Pat je rekla, da je dobila pismo od te ženske, s katerim jo je povabila na obisk, vendar se ji ni niti sanjalo, da bi utegnilo biti kaj pomembnega.«

Poirot je prikimal.

»Gospod Donovan je vedel – zvečer je šel obiskat svojo ženo, preden je zvil v zgornje stanovanje (čudna ironija, mimogrede povedano, ki je pripeljala nesrečno žensko v ta blok, kjer živi njena terna) – umoril jo je hladnokrvno – in potem odšel na večerno razvedrilo. Njegova žena mu je morala povedati, da je poslala potrdilo o poroki svojemu odvetniku in da čaka na njihov odgovor. Brez dvoma jo je bil že sam poskušal prepričati, da poroka ni čisto veljavna.«

»In pri vsem tem je bil videti ves večer prav dobre volje. Gospod Poirot, saj ga niste spustili?« je vztrepetal Jimmy.

»Zanj ni mogoč pobeg,« je mirno odgovoril Poirot. »Ni se vam treba bati.«

»Saj najbolj mislim pravzaprav na Pat,« je rekel Jimmy. »Saj ne mislite – da ji je res bilo ...«

»M o n a m i, to je pa vaše delo,« je blago odvrnil Poirot. »Da si jo pridobite zase in da pozabi. Ne verjamem, da vam bo to pretežko!«

KONEC

Ukradeni dokumenti

Kako so Američani in ne Čehoslovaki odkrili in odpeljali februarja 1946 važne dokumente, ki so jih skrili Nemci v okoliščini Prage.

Vestilo niso pripisovale posebne pozornosti. Za izjavo ujetnika pa so izvedeli organi obveščevalne službe ameriške okupacijske vojske v Nemčiji. Nekega dne v februarju 1946 je prišlo na čehoslovsko mejo pet ameriških vojni avtomobilov, v katerih je bilo trinajst ljudi. Oficir, ki je vodil skupino ameriških obveščevalcev, je obmejnemu stražarju pokazal dovoljenje za prehod čez mejo in potni nalog, na katerem je bilo zapisano, da pelje obmejna skupina Američanov v Prago nekega nemškega vojaka ujetnika. Vse dokumente za prehod čez mejo je izdala zavezniška kontrolna komisija, potrdila pa jih je tudi čehoslovška vojna mislija v Nemčiji.

Se tistega dne, ko so prestopili mejo, so bili

Američani našli skrivališče. Ze ob vhodu v skrivališče je bilo 700 kilogramov eksploziva in polno min. Poleg tega so našli v vhodu nekaj sto kilogramov lahko vnetljivega olja. Majhna neprevidnost pri odkrivanju eksploziva bi lahko povzročila eksplozijo in požar, ki bi uničil vso dragoceno dokumentacijo. Američanom je Stepih odstranili mine. Nekaj vojakov je potem natovaljalo pakete z nepoznanimi dokumenti, medtem ko so ostali stražili. Skrivališče se je približal neki čehoslovški oficir, ki pa so ga odstranili z izgovorom, da opravljajo neko tajno

delo, o katerem so obveščene tudi čehoslovške oblasti.

Tako je skupina Američanov skoraj nemoteno odpeljala ves skrivnostni tovor čez mejo v Frankfurt. V Pragi so ostali le vodja skupine Stephen Richard in dva vojaka, da proslavijo uspešno akcijo. V Pragi pa so vse tri nenadoma aretirali. Po izpovedih teh treh, so čehoslovške oblasti zvedele za potek te akcije. Sledile so diplomatske note in končno je bil tovar »ukradenih« dokumentov vrnjen Čehoslovski. Vendar so bili paketi odprti, tako da ni moč trditi, da so ameriške oblasti vrnil vso dokumentacijo.

Podatke o tem neobičajnem odkritju je pred nedavnim objavil čehoslovski list »Svet v sli-